ಸಂಚಿಕೆ ೧

ನವೆಂಬರ್ - ಡಿಸೆಂಬರ್ 1986

ಸಂವಾದ

ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಲೇಖಕರು :

ರಾಮಚಂದ್ರದೇವ , 116/A 22ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಶ್ರೀನಗರ,ಬೆಂಗಳೂರು-50

ವೈದೇಹಿ , ಕವಿತಾಂಪೌಂಡು, ಸಿರಿಬೀಡು ಉಡುಪಿ.

ಪಾಂಡುರಂಗಹೆಗಡೆ , ಪರಿಸರಸಂರಕ್ಷಣಕೇಂದ್ರ, ಹುಲಿಮಳಗಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್
ಶಿರಸಿ-581401.

ಶಶಿಕಲಾವಸ್ತ್ರದ , ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಮಂಡ್ಯ

ಸ. ರಘುನಾಥ , ಗೌನಿಪಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೋಲಾರಜಿಲ್ಲೆ 563135

ಗಜಾನನಈಶ್ವರಹೆಗಡೆ , ಶ್ರೀಗಜೇಂದ್ರ ಎಂ.ಬಿ.ಆರ್. ಕಾಲೇಜು ಸಿರಿಗೆರೆ,
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ರಾಜಶೇಖರ ಹನುಮಲಿ , ಎಂ. ಬಿ. ಆರ್ ಕಾಲೇಜು ಸಿರಿಗೆರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ರಾಜೇಂದ್ರಚೆನ್ನಿ , ಇಂಗ್ಲೀಷ್ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಕಾಲೇಜು ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಜಿ. ಎಲ್. ರಾಮಪ್ಪ , ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ–577 531.

ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣ , ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಶೆಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ ಅಮಟೆಕೊಪ್ಪ
ಅಂಚೆ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಜಿ. ಎನ್. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ , ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿಕಾಲೇಜು, ಹೊಸದುರ್ಗ.

ಓ. ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ , ಇಂಗ್ಲೀಷ್ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಕಾಲೇಜು
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಡಾ. ಅನುಪಮನಿರಂಜನ , ನಾಲ್ಕನೆಯ ಟಿ ಬ್ಲಾಕ್, ಜಯನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಂವಾದ-೧

Printed Published and Edited for Samvada Prakashana,
Malladihalli post Chitradurga Dist, 577531.
Printers: Mubeen Printers, Khadikendra Road, Malladihalli,
Chitradurga Dist. 577 531.

ಮಾತನಾಡುವ ಮರ

○ ರಾಮಚಂದ್ರದೇವ

ಪರಂಪರೆ-ವರ್ತಮಾನ, ಸ್ಥಾವರ-ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನೆಂಟು ಕುರಿತು ವಿದ್ವಜ್ಜನ ತಮ್ಮ ಮಾತು ಹೇಳಿರುವರು. ಈಗ ಆ ಸಂಗತಿಯ ಕೆಲವು ಹೊಡೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲೆಳಸುವೆನು.

೧

ಬುದ್ಧನ ಸಮಕಾಲೀನ ತತ್ತ್ವಜ್ಞರು ಆರು ಜನ : ಪುರಾಣ ಕಶ್ಯಪ, ಅಜಿತ ಕೇಶಕಂಬಳಿ, ಪಕುಡ ಕಚ್ಚಯನ, ಸಂಜಯ ಬೇಲತಿಪುತ್ತ, ಮಖ್ಖಲಿ ಗೋಸಲ ಮತ್ತು ನಿಗಂಥ ನಾಥಪುತ್ತ. ಈ ಪೈಕಿ ನಿಗಂಥ ನಾಥಪುತ್ತ ಮಹಾವೀರನ ಅಲಿಯಾಸ್ ಹೆಸರು ಇವರು ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಮಾತ್ರ ಹೊಸ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು. ಬುದ್ಧನ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಂಜಯ ಬೇಲತಿಪುತ್ತನ ಶಿಷ್ಯರು ಬುದ್ಧನನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆಗ ನಿರಾಶನಾದ ಸಂಜಯ ಬೇಲತಿಪುತ್ತ "ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದ, ಬಿಸಿ ನೆತ್ತರು ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು."[1] ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಕಾವಳಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಂತಿದ ಮಖ್ಖಲಿ ಗೋಸಲ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಸತ್ತ. ತನ್ನ ಜೀವನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಸಲನು ಕುಂಬಾರಗಿತ್ತಿ ಹಲಹಲಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯ ಒಂದು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಅಯಂಪುಲನು ಬಳಿ ಬಂದನು. ಆಗ ಗೋಸಲನು ಕೊಟ್ಟ ಉಪದೇಶ : "ವೀಣೆ ಬಾರಿಸು, ಹೋಗು, ವೀಣೆ ಬಾರಿಸು."[2] ಮಖ್ಖಲಿ ಗೋಸಲನ ಮೆಚ್ಚುಕೆಯ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಜೀವನಕ್ರಮ,

ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು. ಅಂಥಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದ ಸುಖ ನಾಶವಾಗದ ನಮೂನೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು ಕೊಡುವ ಚಿರನೂತನ ಸಂಭ್ರಮ ಗಳಾದ ವೀಣೆ,ಹಾಡು,ಕುಣಿತ, ಒಂದು ಹನಿಸುರೆ, ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವುಂಟೆಂದು ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಬೋಧವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಮಹಾವೀರನ ಯಶಸ್ಸು ಬುದ್ಧನದಕ್ಕೆ ಹೋಲುವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಿನ್ನಿ ನಮೂನೆಯದು. ಮಹಾವೀರ ಅಸುವಳಿದ ಮತ್ತು ಆತನ ಶಿಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಲಡಾಯಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂದ ಚುಂಡನಿಗೆ ಬುದ್ಧ ಇಂತು ಪರಿ ನುಡಿದನು :

"ಈಗ ಇರುವ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಬೆಂಬಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರುವ ಗುರುಗಳನ್ನು, ಯಾರನ್ನೂ, ಚುಂಡಾ, ನಾನು ಕಾಣೆ. ಈಗ ಇರುವ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಗೌರವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಭಿಕ್ಕುಗಳ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಯಾವ ಸಂಘವನ್ನೂ, ಚುಂಡಾ, ನಾನು ಕಾಣೆ. ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ಯವಂತರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ, ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾದ, ತಪ್ಪುಗಳಿಲ್ಲದ, ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲದ, ಸಂಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಚುಂಡಾ, ಅವರು ನನ್ನ ಈ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ."[3]

ದೇಬೀಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಇಂತು ಪರಿ ಮಾತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಲಿಖಿಸುವಂತೆ ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದುದು ಖರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾಕೆ ಇದು ಇಂತು? ಉಳಿದವರು ಸೋತು, ಬುದ್ಧ ಗೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಆದದ್ದು ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ? ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ ಆ ಯುಗವನ್ನು ಹೊಸನಮೂನೆ ನೋಡಲು ಮಾಡುವುದು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಮರಳಿ ಬರುವ. ಅದಕ್ಕೆ ಸುರುವಲ್ಲಿ ಆ ಯುಗ ಎಂಥದಿತ್ತೆಂದು ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದು.

ಬುದ್ಧಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಘನ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇದ್ದ ಕುಂಞಾ ಕುಂಞಾ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಜ್ಯಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು. ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿದ್ದ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳು ಇವು. ಬುದ್ಧ ವಸ್ಸಕಾರನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ದಾಗ ಹೇಳಿದ ನಮೂನೆ ಈ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಮಸ್ಯೆ ತಂದ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಕೂಡಿ ಕೂತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಏಕಾಂತವನ್ನೆಂತುಪರಿ ಅಂತೇಪರಿ ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವವರಾಗಿದ್ದರು.

ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ನಿರ್ನಾಮಕ್ಕೆ ಕುಂಞಾ ಕುಂಞಾ ಕಾರಣಗಳು ದಂಡಿಯಾಗ್ಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವವನನ್ನು ಆರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದು ಅಧಿಕಾರ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬರುವ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕಣ್ಣನೇರದಿಂದ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಕೋಸಲದ ರಾಜ ಪಸೇನದಿ ಬುದ್ಧನ ಶಾಕ್ಯಕುಲವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು-ಮದುವೆ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬ ಎಳೆ ಹಿಸಿದು. ಪಸೇನದಿಗೆ ಬುದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿತ್ತು. ತದಕಾರಣವಾಗಿ ಬುದ್ಧ ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ತೆರದಿ ಗೌರವವಿರದ ಪಸೇನದಿಯ ಮಗ ವಿಡ್ಡುಭನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಯಿತು. ಆತ ಶಾಕ್ಯಕುಲವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ಪಣಹಿಡಿದು "ಅವರ ದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ, ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ, ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು, ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚಿ ಸಾಯಿಸಿದ."[4] ಮತ್ತೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆಗಿ, ಶಾಕ್ಯ ರಾಜ್ಯ ವಿಡ್ಡುಭನ ಅಜ್ಜನ ಮನೆ! ಅವನ ಅಮ್ಮ ವಸಭಕತ್ತಿಯು ಮಹಾನಾಮ ಶಾಕ್ಯನ ಮಗಳು; ನಾಗಮುಂಡ ಎಂಬ ಗುಲಾಮ ಕನ್ನಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ಅಜಾತಶತ್ರು ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯಿಸಿದ ವೈಶಾಲಿಯ ಲಿಚ್ಛವಿಗಳು ಅವನ ಕರುಳುಬಳ್ಳಿ. ಲಿಚ್ಛವಿಗಳ ಮಹಾಸಮ್ಮತ ಚೇತಕನ ಮಗಳು ಚೇಲಣ ಅಜಾತಶತ್ರುವಿನ ತಂದೆ ಬಿಂಬಸಾರನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಂಡತಿ. ದೇಬೀಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಆ ಕಾಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಲೆಗಳ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಇಂತು ಪರಿ ಕೊಡುವರು :

"ಬಿಂಬಸಾರನನ್ನು ಅವನ ಮಗ ಅಜಾತಶತ್ರು ಕೊಂದ; ಅಜಾತಶತ್ರುವನ್ನು ಅವನ ಮಗ ಉದಯಬದ್ಧ ಸಾಯಿಸಿದ; ಉದಯಬದ್ಧ ಅವನ ಮಗ ಅನುರುದ್ಧಕನಿಂದ ಕೊಲೆಯಾದ; ಅನುರುದ್ಧಕ ಅವನ ಮಗ ಮುಂಡನಿಂದ, ಮುಂಡ ಅವನ ಮಗ ನಾಗದಶಕನಿಂದ ಕೊಲೆಯಾದರು. ನಾಗದಶಕ ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಕೊಲೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅದರ ಮೊದಲು ಪ್ರಜೆಗಳು ಇದು ಪಿತೃಹಂತಕರ ಬಳ್ಳಿಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ನಾಗದಶಕನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿಸಿ ಮಂತ್ರಿ ಸುಸುನಾಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದರು."[5]

ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ನಾಶದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮೊದಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಸಹೋದರತೆಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬುದ್ಧ ಒಂದು ಸೂತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ ಅಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮೋಹ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮುದ್ರ ಪರ್ಯಂತ ಆಸ್ತಿ ಲೂಟಿ

ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಕಾಗದೆ ಅದರಾಚೆಗೂ ಲೂಟಿ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸು ಈ ಅರಸರದ್ದು."6 ಕಮ್ಯೂನಿನ ದಿನಗಳು ಮುಗಿದಿದ್ದವು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ದಿನಗಳು ಸುರುವಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತನಾಗಿದ್ದ ಪಂಗಡದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲು ಕೆಲವರು ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತರಾಗಬಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವಿತ್ತು. ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ, ರಾಜ ಇದ್ದರು. ಸೈನ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಈಗ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಅದೂ ಎಂಥಾ ವಸೂಲಿ–

"ತೆರಿಗೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಜಗ್ಗಿದವರಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡಗೂಡಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತೆರದಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದ ಕಡೆ ಈಗ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನ ತೆರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಜಾಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಬಳಿಕ ಅವರು ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಗಲು ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಜಾಜನರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳ್ಳರು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು."7

ಅಷ್ಟಲ್ಲ, ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಳ್ಳರೊಡನೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುಡ್ಡು ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೆರನಾಗಿ ದುಡ್ಡು ಸುಲಿಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅರಸು ಅಹರ್ನಿಶಿ ನಡೆಸಿದ್ದನು. ಅಡವು, ಬಡ್ಡಿ, ಚಕ್ರಬಡ್ಡಿಗಳು ಆಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಜನಕ್ಕೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದವು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅರಮನೆ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ಓರ್ವ ಭಿಕ್ಷುಕನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬುದು ಬರೋಬ್ಬರಿ ಮಾತು. ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಗಳ ಒಡೆತನ ಆಗ ಸುರುವಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲಾಗಿತ್ತು. ಗಣರಾಜ್ಯವಾದ ಕಪಿಲವಸ್ತುವಿನ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಿಚಯವಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಸಮಾನತೆಯ ನಾಶ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆತನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಂತರದ ಫಲಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಸಾರಾಂಶ : ಇಂತು ಪರಿ ಅದು ತನಕ ಇದ್ದ ಸಮಾಜರಚನೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬುದ್ಧನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ನಾಶ ಮತ್ತು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಜನರ ಯೋಚನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದವು.

ಇಂತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರಲು ಬುದ್ಧನ ಸಮಕಾಲೀನ ತತ್ತ್ವಜ್ಞರು ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಗೆಲ್ಲುವೆಡೆ ಸೋತರು. ಬುದ್ಧನು ಸಕ್ಸೆಸ್ಸಾದನು. ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಅಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧನು ತನ್ನ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ತದುಕಾರಣವಾಗಿ ಹಳತು ನಶಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಬುದ್ಧನು ಬಿಂಬಸಾರ ಮುಂತಾದ್ದ ಜನದೊಡನೆ ಅಂಬಗ ಇಂಬಗ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿದನು; ಮಾಡಿದರೆ ಉದೆ ಕಾನಳ ಮುಸುಕಿಸುವ ನಾಶದ ನಡುವೆ ಹಳೆ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಕೊಡುವ ಒಂದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಇಂತು ಉಳಿದವರು ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿಯಲೆಳಸಿದರೆ ಬುದ್ಧನು ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಒಂದನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದನು.

ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಬುದ್ಧನು ಇಂತು ಜೀವ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಖನಿಯಾಗಿದ್ದ ಪರಂಪರೆ ಬುದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು. ವಿನಾಶಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವಿರಹಿತ ಆದ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಅದು ಇಂತು ಪರಿ ಒಂದು ಆಸರೆಯಾಯಿತು. ಬುದ್ಧ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಲೆಯೇ ಅದುವರೆಗೆ ಜೀವಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದ್ದ, ಈಗ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಂಪರೆಯ ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು.

೨

ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಬುದ್ಧ, ಬುದ್ಧಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಲಿಖಿಸಿದ ಸಂಗತ್ಯಾನುಸಾರಗಳನ್ನು ಇಂತುಪರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಗಡದ್ದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಅದು ಹೇಳಿದರೆ, ಬುದ್ಧನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯ, ಆ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಜೀವನಮಾರ್ಗ ವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆದ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಕಂಡಿರುವೆವು. ಅದು ಹೇಳಿದರೆ, ಗಾಂಧೀಜಿಯದ್ದು. ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಇರುವ ಏಕಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು.

ಗಾಂಧಿ ಉಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ, ಅವರ ಊಟದಕ್ರಮ, ಆಶ್ರಮದ ಕಲ್ಪನೆ, ರಾಟೆ, ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಜೀವನಕ್ರಮ–ಇವು ಪರಂಪರೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಯತ್ನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪರಂಪರೆಯನ್ನು

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ತುಮುಲಗಳಿಗೆ ಅವರು ಮುಖಾಮುಖಿ ತಂದರು. ಇಂತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಜೀವ ಮೌಲ್ಯದ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರು ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ, ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಗಳ ನಡುವೆ.

ಇದು ರಿವೈವಲಿಸಂ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಇದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಿಸಿದ ಬಗೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಪರಂಪರೆ ಮುಖೇನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನ ದುರಿಸಿದ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಹಿಂದೆ ಮುಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾವಂತವರ್ಗ ಪರಂಪರೆಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ವಿಚ್ಛೇದಿಸಲು ಉಮೇದಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಪರಂಪರೆ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನವಾಗಿರಲು ಈ ವರ್ಗ ಕಲಿತಿತ್ತು. ರಾಜಾರಾಮಮೋಹನರಾಯರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೇಕು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅರ್ಥಹೀನ ಕಗ್ಗಲು ಎಂದು ಲಿಖಿಸಿದಾಗ ಈ ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಅಖೇರು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮನಸ್ಸು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆದುರು ಗೊಂದಲಗೊಂಡುದಕ್ಕೆ ಅದು ತನ್ನ ಪರಂಪರೆ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.[8] ಪರಂಪರೆಯ ಪುನರ್ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸತ್ತು ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಪದ್ಧತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯುಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣದ ಬಗೆಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದವು.

೩

ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಜೀವನ ಸತ್ತು ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯರು ಸತ್ತಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು; ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಅದು. ಆದರೆ ಸುಮಾರು ಅತ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದ 'ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ವಿವಾಹ ಪ್ರಹಸನ' ದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ವಿವಾಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಜೀವನ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು

ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದಾಗಿ ಹೊಸಗಾಳಿ ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂಬುದರ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ. ತದ ನಂತರದ ಬೋಳಾರ ಬಾಬುರಾಯರ 'ವಾಗ್ದೇವಿ'ಯಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾಣುವುದು. 'ವಾಗ್ದೇವಿ' ಯಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧ ಹಿಂದೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕೊಳೆತ ಜೀವನ ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜೀವನ ರೀತಿಯ ಹೊರಗಿರುವ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮೇತ ಕೊಳೆತಿದೆ. ಮಠ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋದ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಮಾತ್ರ ತನ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಉಸಿರು ತರಲು ಶಕ್ತನಾಗುವನು. ಕುವೆಂಪು ರವರ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದ, ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳ ಹೂವಯ್ಯನು ನಿಂತಂತೆ ನಿಂತ' ಕೊತಂತೆ ಕೊತ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಸಗಾಳಿ ಕೊಡಲೆಳಸು ವನು. 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಂತರದ ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು, ಮತಾಂತರ ಯತ್ನ ಮೊದಲಾದ ವುಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುವರು. 'ಬೀಸೋಕಲ್ಲು ಸವಾರಿ' ಈ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಜನರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸುವ ಅಪ್ರತಿಮ ಭಾಗ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಚ್ಚನ ಥರದ ಪಾತ್ರಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ, ಅಪಾಥಭೂತಿಗಳಾಗಿ ತಾಖತ್ತಿಲ್ಲದವರಾಗಿರುವರು. ಅಂತೆ ತರಹ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾ ಭ್ಯಾಸ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧ ಜೀವನದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ವಿನಾ ಯಕ ಇಡಗುಂಜಿಯಂಥವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಆಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಯಾವ ನಮೂನೆಯದು ಎಂಬುದರ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೋಗುವವು ಎಂದವರು ತಿಳಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. 'ಚಿಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ' ದಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಮತ್ತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲತೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವ, ನಿಧಾ ನವಾಗಿ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳ ಚಿತ್ರ ಕೊಡುವರು. ಆಂಗ್ಲ ತಂದೆ ಭಾರತೀಯ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಬೇರಿಲ್ಲದ ನಮೂನೆಯ ಚಟ್ಟಿಕಾರರನ್ನು ಕುರಿತು 'ಚಟ್ಟಿಕಾರ ತಾಯಿ' ಎಂಬೊಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಲಿಖಿಸಿರುವರು. ಅಡಿಗರ, "ಭೂತ", "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ: 1958 ರ ಪಾಠ" ಕವನಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಪರೆಯೊಂದಿ- ಗಿನ ವರ್ತಮಾನದ ಸಂಬಂಧಗಳಾಗಿವೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಿಗಿದಿರುವ ಬಂದಳಿಕೆಯೆಂದು, ಪರದೇಶಿ ಗೊಡ್ಡುಗಾಳಿಯ ಕಾಮುಕೇಳಿಯೆಂದು ಅವರು

ಕರೆಯುವರು. ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿನ್ಹವನ್ನು ಅಗೆದಂತೆ ಅಗೆದು ತೆಗೆದು ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಸೂಚಿಸುವ ಅವರ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು. 'ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ' 'ವಾಗ್ದೇವಿಗಳ' ಲೇಖಕರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರ ವರೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ, ಪರಂಪರೆ –ವರ್ತಮಾನಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸದ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕನಿಲ್ಲ.

ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರ 'ಹೇಸರಗತ್ತೆ' ಈ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಪದ್ಯ. ಆದರೆ ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತಲ್ಲದೆ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಇಟಲಿಯ ವಸಾಹತಾಗಿದ್ದ ಇಥಿಯೋಪಿಯಾವನ್ನು ಮುಖ್ಯಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶದ ವಸಾಹತಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಬರಡಾದ ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪದ್ಯ ಇದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈಗ, ವೀರ್ಯವರ್ಧಕವಾದ "ಕಂತಾರಿಡೀಸನ್ನು ಇಡಿ ಇಡೀ ಮುಕ್ಕಿದರು ಸಡಿಲವಾಗದು ತೊಡೆಯ ಗೋರಿ ಮೌನ" ಅಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದವರು ಸಮೇತ ಹಡಗಿಂದ ಹಾರಿ ತೀಟೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಂಡ ನಾವಿಕರು. 'ರಾತ್ರಿ ಹಾದರದ ಮುದ'ವಿದು ಪ್ರೇಮ–ಪ್ರೀತಿಗಳ ಫಲವಲ್ಲ,

ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ವಸಾಹತುಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ನಾಡುಗಳ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯವಾಗಿದೆ ಇದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡ ಭಾರತೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯತೆ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವವು. ಶರ್ಮರು ಸುರು ಸಲಕ್ಕೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನಿಮಿತ್ತ ಬೇರೊಂದು ದೇಶದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು, ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನ, ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಾಡು–ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವರು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಗತ್ಯಾನುಸಾರ ಸಮೇತ ಕವನದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿ ಬರುವುದು ಶರ್ಮರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಗುರುತು.ಕವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮುಂದುವರಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬೆಳೆಸುವ ಲಂಡನ್ನು ಮುಂತಾದೆಡೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸು ರೈಲುಗಳಿರುವುವು; ಅಲ್ಲಿನ ನಾವಿಕರು ಹಡಗಲ್ಲಿ ಬರುವರು ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ,ಈ ಅನಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಇಥಿಯೋಪಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಿರುವುದು ಹೇಸರಗತ್ತೆಗಳು ಮಾತ್ರ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಯಾರಾದ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಟಕ 'ಅಂಜುಮಲ್ಲಿಗೆ'. ಇಲ್ಲಿನ ಹರೀನ್ ಪಕ್ಕಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಮನ್ ಆಗಲು ಹೆಣಗುವ ಭಾರತೀಯ. ಗೌತಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಮನ್ ಆಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತೇನೆನ್ನುವವನು. ನವಾಬಶಾಹಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಸಮೇತ ಆಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಈ ದೇಶದ ಜನರು ಬಂದಿರುವುದು, ಡೇವಿಡ್‌ನಂಥವರ ವರ್ಣದ್ವೇಷ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ. ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲದವನು ಸತೀಶ್ ಒಬ್ಬನೇ. ಆದರೆ ಅವನು ಸಮೇತ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯೂರೋಟಿಕ್ ಆಗುವನು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ, ಪರಂಪರೆ–ವರ್ತಮಾನಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಸವಿಸ್ತೃತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ತೋರ ರೂಪದ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಪರಂಪರೆ –ವರ್ತಮಾನದ ಸಂಬಂಧ, ಪರಂಪರೆ ಬಗೆಗಿನ ವಿಮುಖತೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜಡತ್ವ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣದ ಮೋಹ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನೆಲೆ ತಪ್ಪಿದ್ದು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು 'ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ'ಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇದುವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬಂದ ವಸ್ತು. ಈ ಕುರಿತಾದ ಸವಿಸ್ತೃತ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಯಾರೇ ಆದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ವಸ್ತು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅದ್ಭುತ ಕೃತಿ ಯೆಂದರೆ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ 'ಪುಟಬಂಗಾರ' ಎಂಬ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ರಾಮಾನುಜನ್‌ರ 'ಒಂದು ದಿನಚರಿಯ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು' ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಹೊರಗಿರುವ 'ಎ ಪ್ಯಾಸೇಜ್ ಟು ಇಂಡಿಯಾ' ಇದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲಿನ ಕೃತಿ.

೪

ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಭಾರತೀಯ ದಂತಕತೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಮಾತನಾಡುವ ಮರದ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮರ ನಾವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮಾತಾಡಿದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ–ಪರಂಪರೆಯಂತೆ. ಮಾತಾಡಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೋ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯೆತ್ತಿ ಬಂದ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಗಾಢ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದನಂತೆ. ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್‌ನ ಮತ್ತು ಈ ಮರದ ಭೇಟಿ ಯುರೋಪು ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಪರಂಪರೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಭೇಟಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಮರದ ಮೊದಲ ರೂಪ ನೋಡ ಸಿಗುವುದು ಹರಪ್ಪಾದ ಒಂದು ಸೀಲಲ್ಲಿ ಎಂದು ರಿಚರ್ಡ್ ಲೇನೊಯ್ ಹೇಳುವರು. ಕ್ರಿ ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಯುರೋಪಿನ ಮ್ಯಾಪುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ರವಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವರು. ಇಸ್ಲಾಂ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಾಖ್ ವಾಖ್ ಮರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರಂತೆ.

ಆದರೆ ನಮಗೆ ಈ ಮರ ಸ್ಪಷ್ಟ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗುವುದು ಮೊಗಲರ ಕಾಲದ ಒಂದು ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ. ಇದರ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1650. ಈ ಚಿತ್ರ ಬರ್ಲಿನ್‌ನ ಇಸ್ಲಾಮಿಸಚ್ ಮ್ಯೂಸಿಯುಂನಲ್ಲಿದೆಯಂತೆ. ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿ ಚಿತ್ರ ಇದು. ಸುಮಾರಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಚಲನೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವುವು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ಒಂದು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಆನಂದದ ಅಥವಾ ಉತ್ಕರ್ಷದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ, ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಕಾಲಾತೀತದ ಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಕಾರಣವಿದ್ದೀತು. ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟ, ಚಿದಂಬರಂನ ನಟರಾಜ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಾಲ ಚಲಿಸದೆ ನಿಂತ ಈ ಅತ್ಯಾನಂದದ ಅದೂ ಪರವಶತೆಯ ಕಾಲಾತೀತ ಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುವು. ಅಜಂತಾದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅಥವಾ ಬೇಲೂರು-ಹಳೆಬೀಡುಗಳ ನರ್ತಕಿಯರು, ಅಥವಾ ಕೊನಾರ್ಕಿನ ಮಿಥುನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕೂಡಾ. ಆದರೆ ಮಾತಾಡುವ ಮರದ ಈ ಚಿತ್ರ ಮಾತ್ರ ಕಾಲಾತೀತ ಆನಂದದ ಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಲ್ಲ. ಬದಲು ಇದು ಜೀವನದ ಕರಾಳತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಗೂಢತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮರದ ಕಾಂಡ ಹಾವುಗಳಿಂದಾಗಿದೆ. ಹಾವುಗಳೇ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿ

ಮರದ ಕಾಂಡವಾಗಿದೆ. ಮರಕ್ಕೆ ಸೂಜಿಯಂತಿರುವ ಅಲುಗುಗಳುಳ್ಳ ಎಲೆಗಳಿವೆ. ಹಣ್ಣಿಲ್ಲ. ಹಣ್ಣಿನ ಬದಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನ ಬೆತ್ತಲೆ ಹೆಂಗಸರು ನೇತುಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಮರದ ತುಂಬ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಫಲ ಬಂದು ಚಿಗುರಿರುವಂತೆ ಕುದುರೆ, ಹುಲಿ, ಹಸು, ಆನೆ, ಟಗರು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮುಖಗಳಿವೆ. ಈ ಮುಖಗಳ ಭಾವ ಅವು ಕೆನೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಅಥವಾ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ, ಅಥವಾ ನಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾದಂತಿದೆ. ಮರ ಫಲ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅನಕ್ಕೆ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ತ ಕನ್ನಿಕೆಯರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಇವರು ಯಾವುದನ್ನೋ ಕಂಡವರು ಅದನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಾತರರಾಗಿರುವವರು. ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳು, ಹಾಗೂ ಟಗರು, ಕುದುರೆಗಳ ಮುಖಗಳಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಗಿಡಗಳು ಇವೆ. ಮರದ ಕಾಂಡ, ಎಲೆಗಳು ಕಡು ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮುಖಗಳು ಮತ್ತು ಸಪ್ತಕನ್ನಿಕೆಯರು ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ತೋರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣೆಲೆಯ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವರ್ತಮಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಕೇತವಾದ ಈ ಮರ ಇಂದಿನ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇದೊಂದು ಸನಾತನ ವೃಕ್ಷ. ಇದರ ಬಂದಳಿಕೆ ನಮ್ಮ ಕತ್ತು ಬಿಗಿದೀತು, ಅಷ್ಟೆ. ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಇದರ ಉಪಯೋಗ.

ವರ್ತಮಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಮರ ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟೀತು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಮರ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದೆದುರು ಗೊಂದಲಗೊಳ್ಳದಂತೆ, ನೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲುದು.

ಯಾಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ತುಮುಲಪೀಡಿತವಾದಾಗ, ಗೊಂದಲಗೊಂಡಾಗ ಸಜೀವ ಪರಂಪರೆ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮೌಲ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು.

ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಯಾಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆಗ ಪರಂಪರೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವನಸೆಲೆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲುದಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು, ಪರಂಪರೆಯ ಮರವನ್ನು ಅದು ವರ್ತಮಾನದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವ ನಮೂನೆ ಹೇಗೆ ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

○

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಈ ಲೇಖನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬುದ್ಧ, ಬುದ್ಧಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸ, ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಷಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವರ, ಉದ್ಧರಣೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಶ್ರೀ ದೇಬೀಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ 'ಲೋಕಾಯತ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಪಡೆದಿರುವೆನು. ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಋಣದಿಂದ ನೆನೆಯುವೆನು.

1) ಬಿ. ಪಿ. ಮಲಶೇಖರ್, ಡಿಕ್ಷನರಿ ಆಫ್ ಪ್ರಾಪರ್ ಪಾಲಿನೇಮ್ಸ್, ಲಂಡನ್, 1937-38.

2) ಎ. ಎಲ್. ಭಾಷಂ, ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಡಾಕ್ಟ್ರಿನ್ಸ್ ಆಫ್ ಆಜೀವಿಕಾಸ್, ಪುಟ :63

3) ರೈಸ್ ಡೇವಿಡ್, ಡಯಲಾಗ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಬುದ್ಧ, ಭಾಗ 3, ಪುಟ : 118.

4) ರೈಸ್ ಡೇವಿಡ್, ಬುದ್ಧಿಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, 1950, ಪುಟ : 8

5) ಥಾಮಸ್ ಇ. ಜೆ, ದಿ ಲೈಫ್ ಆಫ್ ಬುದ್ಧ, ಲಂಡನ್, 1931. ಪುಟ : 168-169

6) ಓಲ್ಡೆನ್ ಬರ್ಗ್, ಎಚ್. ಬುದ್ಧ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, 1927. ಪುಟ : 64.

7) ಫಿಕ್, ಆರ್. ದಿ ಸೋಷಿಯಲ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ ಇನ್ ನಾರ್ಥ್-ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಇನ್ ಬುದ್ಧಾಸ್ ಟೈಮ್, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, 1920. ಪುಟ : 121.

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಉದ್ಧರಣಗಳೂ ಶ್ರೀ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ 'ಲೋಕಾಯತ' ದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾದವುಗಳು.

8) ನೋಡಿ—ಎಂ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಲೇಖನಗಳು, ಸಾಗರ, 1970.

ಎಚ್ಚರವೇ, ನನ್ನನೆಚ್ಚರಿಸು ಬಾ

○ ವೈದೇಹಿ

ಊರಿಗೆ ಊರೇ ರಜೆಯಲ್ಲಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತಹ ನಿಶ್ಶಬ್ದತೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಸಾರಣಿಸಿದರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆದಿತ್ಯವಾರವಲ್ಲ.

ಆದಿತ್ಯವಾರವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಾ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳು ಕೊಟ್ಟ ಪೆಟ್ಟಿ ಉದ್ದವಿತ್ತು. ಸದ್ದೇ ಮಾಡದೆ ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನನ್ನ ಕಾಲ ಸಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಹೆದರುತ್ತಾ ಹೊರಡಲು ಸಜ್ಜಾದೆ. ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಬಾಗಿಲು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದೆ.

ಹೊರಗಿರುವ ಪ್ರಶಾಂತಿ ಸಹಿಸಲಾರದ್ದು. ಇದೇನು ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿಗಳೂ ರಜೆಯಲ್ಲಿವೆಯೇ ? ಮರಗಳತ್ತ ನೋಡಿದರೆ ಒಡಲೊಳಗಿನ ಚಿಲಿಪಿಲಿಗಳ ಸುಖನಿದ್ರೆ ಚದುರಿ ಹೋದೀತು ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಾಡದೆ ತುಟಿಗಚ್ಚಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ನೆಟಿಗೆ ಮುರಿದಂತೆ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮೇಲಿನೆಲೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನೆಲೆಗೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾ ಆಟವಾಡುವ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟುಗಳು ಸಹ ಪಿಟಕ್ಕೆನ್ನದೆ ಇದ್ದವು. ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಅರಳುವುದನ್ನೇ ಮರೆತಂತಿದ್ದವು.

ವರ್ಷದ ಎಂಟು ತಿಂಗಳಿಡೀ ಗಳಗಳ ಉರಿದು ಭೂಮಿಯ ಆಚೆಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಈಚೆಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಎಂದು ಎರಡು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಆಯಾಸಗೊಂಡಂತಿರುವ ಸೂರ್ಯ. 'ನೀನು ಪಾಪ, ರಜೆ ಹಾಕುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಮಹರಾಯು' ಎಂದರೆ ಅವನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣಗೆ ಹರಡಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಗಪ್ಪಿನ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ರಥದೊಳಗೆ ಪುಕ್ಕಲು ಮಗುವಿನಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದ. ಅರೆತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮೋಡದ ದಪ್ಪ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿನ ತನಕ ಹೊದೆದಿದ್ದ. ಕುದುರೆಗಳು ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲವೆಂಬಂತೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ನೋಡುತ್ತಾ ನನಗೂ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಬಂತು. ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಬೇಡ. ತರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಳೆಗೆ ತಂದರಾಯಿತು. ಈಗ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಕಂಬಳಿ ಹೊರಗೆಳೆದು ನಾನು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಹೊದೆದು ಮಲಗಿ ಬಿಡಬೇಕು–ಎಂಬಷ್ಟು ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆಗಲೇ ಬಲು ದೂರದ ದಾರಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಾಗಿತ್ತು.

ಅರೆಬರೆ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತ್ತು ಸಿಟಿಬಸ್.

ಹತ್ತುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೂ ನಿದ್ದೆ ಕೂರುತಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ನಡೆಯುವ ಜೋರಿಗೇ ಗಾಳಿ ಬೆದರಿ ಬೀಸಿ ಸೆಕೆ ಹಾರಿಸಬೇಕು—ಅಂತಹ ಬೇಸಿಗೆಯ ಆ ಚುರುಕು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ? ಮಳೆಗಾಲವಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಜಾಗ್ರುತೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಉಡುಗೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ. ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಮಾತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಕವಿದಿರುವ ಅನಂತ ಮೌನದ ಹಾಸಿನ ಒಂದೊಂದು ಕಣದಂತಿದ್ದರು ಹತ್ತುವಾಗಲೂ ಇಳಿಯುವಾಗಲೂ. ಬಸ್ಸು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾರ್ನಿನಲ್ಲಿಯೂ

ನಿದ್ದೆಗೆ ಮೌನವೆನ್ನುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಅಥವಾ ಮೌನವೇ ನಿದ್ದೆಯೇ ?

ಅಸಹ್ಯ ನೀರವತೆ ಬಸ್ಸಿನ ಒಳ ಹೊಕ್ಕು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು; ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಔತಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂರುವ ಸೋಮಾರಿ, ದರಿದ್ರ, ದೈನ್ಯದ ಹಾಗೆ. ಅಂತೂ ಪೇಟೆ ಬೀದಿ ಬಂತು.

ನಾನೂ ಮೌನ ರಕ್ಕಸಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದೆ. ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದು ವರಿಸಿದೆ. ಸಪ್ಪಳವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಭಯಂಕರ ಭಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ಎಂದು ನಾನೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನೆಮ್ಮದಿಯ ಉಸಿರೊಂದು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಹೊರ ಬಿತ್ತು.

ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೊಸ ಹೊಸ ಮುದ್ದು ಮುಖಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈಗ ಅವೆಲ್ಲಿ? ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಮಳ ಮೂಸುತ್ತಾ, ಲೇಬಲು ಹಚ್ಚುತ್ತಾ, ಹೊಸ ಪೆನ್ಸಿಲುಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಕೆತ್ತಿ ಸಣ್ಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೆತ್ತವರನ್ನು ಪೆನ್ನು ಪೆನ್ಸಿಲು, ಪತ್ರಗಳು, ಮಳೆ ಚಪ್ಪಲಿ, ಮಳೆಯಂಗಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿರಬಹುದು. ನನ್ನಂತೆ ಅನೇಕರು, ಕೆಲವರಾದರೂ—ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪೇಟೆ ಬೀದಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ರಜೆ ಬಂದಾಗ ಬೇರೆಯೇ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ರೇಖೆಗಳು. ಇವತ್ತಿದ್ದವರು ನಾಳೆ ಬೇರೆಯೇ. ಆದರೆ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಅವೇ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದು ತುಂಬುತ್ತವೆ!

ಅವೇ ಮನಸ್ಸುಗಳೇ ? ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದೊಂದು ದಿನ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ, ಜೀವ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟೂ ಆಹಾರ ಸಿಗದ, ಶಾಲೆಯ ಮುಖ ಕಾಣದ, ಆಸೆ ಆಳಕ್ಕೆ ಹುಗಿದುಹೋದ ಕಣ್ಣುಗಳ, ನನಗಿನ್ನೂ ಮರೆಯಲಾಗದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯ ಮನಸ್ಸು ? ಅದು ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ತುಂಬುವುದು ಯಾವಾಗ ? ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲೂ ತಾವಿಲ್ಲ, ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ಆಸೆಯ ಭಾರ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಗುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದೇ ಓಡಿ ಬಂದು ತೊಡೆಯೇರಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿತಲ್ಲವೆ ಹುಡುಗಿ ?! ತನ್ನ ಹಸಿವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹಗುರ ಹಾತೆಯಂತಿತ್ತು. ಬೆಂಕಿಗೆ ಬೀಳಲೆಂದೇ ಹುಟ್ಟಿದವರಂತೆ.

ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಹಸಿವು ಬೇರೆ. ಇತರ ಮಕ್ಕಳ ಹಸಿವು ಬೇರೆ ತೆರನದ್ದೇನು ? ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವಳ ಹಸಿವು, ಮನಸ್ಸು ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇಕೆ ? ....ಮಂಪರು ಯಾಕೆ ಕವಿದಿದೆ ?

ಜಗತ್ತನ್ನು ದೂರುವ ದಾರ್ಷ್ಟ್ಯ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು! ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣು ಬೇರೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಬೇರೆಯೇ ಎಂಬಂತೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಸುತ್ತ ನಿದ್ದೆ ಇದೆ ಎಂದರೆ ನಾನೂ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥವಷ್ಟೆ ?

.... ಎಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಜೊಂಪು ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪವಡಿಸಿದಂತಿದ್ದ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಒಳಗೆ ಹೋದರೆ ಆ ಇಡೀ ಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಹ ವಾತಾವರಣ.

"ಇವತ್ತು ರಜೆಯಾ ? ಇವತ್ತು ಆದಿತ್ಯವಾರವೇನು ?"—ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ.

"ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ" —ಎಂದು ನುಡಿದಂತಾಯಿತು. ಯಾರೋ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.—ಆದರೆ ಅವರ ದನಿ ಬಾವಿಯೊಳಗಿಂದ ಬಂದಂತಿತ್ತು.

ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಡೆದೆ. ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಿದೆಯಲ್ಲ! ಅಥವಾ ನಾನು ನಿಶಾಚರಿ ರೋಗಿಯೋ? ನಾನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಸುಪ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ? ನನ್ನಂತೆ ಈಗ ಪೇಟೆಗೆ ಹೊರಟಿರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಹೀಗೆಯೆ ಆಗಿರಬಹುದೆ?

ನಾನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಒಳ ನಡೆದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನರಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ವಿನಃ ನನಗೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಗಲಿಸಿದೆ. ಆಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ. ನನಗೆ ಯಾಕೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

ಎಚ್ಚರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಬಯಸಿದೆ. ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಿದ್ದರಲ್ಲವೆ ಇಡೀ ಲೋಕ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವುದು? ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ. ನಾ ಎಚ್ಚರಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟೆ.

ಅಲ್ಲೇ ಬೀದಿ ಬದಿಯ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಈ ಕ್ಷಣದ ತನಕ ಕಳೆದ ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನೆನೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಬಾಡಿದ ರೆಪ್ಪೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಚಿರುಟಿ ಚಿರುಟಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕರಟಿ ಚಕ್ಕಳವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಜೀವದ, ಮುಂಪರಿನ ಹುಟ್ಟೂ ಇಲ್ಲದ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡೆ. 'ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸು ಬಾ' ಎಂದು ಕರೆದೆ. ಅಂದು ಓಡಿ ಬಂದು ಮಡಿಲು ಏರಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ಸಹ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೀತು ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ನಿದ್ದೆ ಕೆಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಡ ವಾದೆ. ಎಚ್ಚರಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಹಟಮಾತ್ರ ಕೆನ್ನೆತ್ತರು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿವುಟಿ ಚಿವುಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಸೋಲುವುದಾ ಎಂದು ಮೂಗು ಮುರಿ ಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪುನಃ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ "ಸತ್ಯ ಹೇಳಿ, ಇವತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ರಜೆಯೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ—

"ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನಿಲ್ಲಿ. ಈ ಪಿಸ್ತೂಲು ಸರಿಯಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಾಡದೇ ನಿಲ್ಲಿ!" —ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿತ್ತು ದನಿ.

ಸರಕ್ಕಂತ ದನಿ ಬಂದತ್ತ ತಿರುಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಸ್ತೂಲು

ಡಿದು ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವವರಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಡುಗುತ್ತಾ ಹೊರಗಿಣಿಕಿದೆ. ೂರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿಯೇ ಇದ್ದ. ಕುದುರೆಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡದೆ ರಥ ಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುವು. ಇದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಂಪರು ಯಾಕೆ ?

ನನ್ನೊಳಗೆ ನಾನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಆತ ಹ ಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕ. ನಗೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ನಿದ್ದೆ ಮತ್ತಿನ ಉತ್ಕಂಠತೆಯಿಂದ ರ್ಧ ನಿಮೀಲಿತನೇತ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದೆ. ಕ್ಷಣ ಹೊರಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ.

ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗೆ ನನ್ನನ್ನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಹಿಂದೆಯೇ ಸ್ತೂಲು ಹಾರಿದ ಸದ್ದು. ನನಗೆ ತಾಗಿತೇ, ರಕ್ತ ಚಿಮ್ಮಿತೇ, ನೋಡಲು, ೋವು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಮಯವೆಲ್ಲಿ ? ನನ್ನ ಹಿಂದು ಮುಂದೆಲ್ಲ ಜನ. ಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ? ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಳ ಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ನನಗೇ ಲ್ಲಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಏನೋ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾರಿದಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ. ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡದಿಂದ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಾ ಯಾವುದೋ ಗುರಿಯನ್ನು ಅವಸರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಏನನ್ನೋ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿ ಮಟ್ಟಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬ ಧಾವಂತದ ಜ್ವಾಲೆ. ಅದರ ಕೆಂಪು ಸೀಳು ನಾಲಗೆಗೆ ಎಟುಕಿದ ಜನರು ಬೆಂದು ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆಕ್ರಂದನಗಳೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಕಿ ನಂದಿಸುವವರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದವೇ ಇಲ್ಲದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಶಬ್ದಗಳೇ ತುಂಬಿರಬೇಕೆ ? ನಾನೆಲ್ಲಿರುವುದೀಗ ? ನರಭಕ್ಷಕರ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದರೆ ಯಾರೋ ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿದವರು ಕಾಣಿಸಿದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮುಖವಾಡಗಳೇ ತುಂಬಿರುವ ಒಂದು ಅಂಗಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಬಿರುಸಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖವಾಡ ಕೊಂಡವರು ಅದನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿದ್ದ ಉದ್ದ ಕೋಲುಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ

ಒಂದನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಅರೆಬೆಂದ ದೇಹಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯೊಳಗೆ ದೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೌನದ ಆ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮಿದುಳು ಛಿಟಿ ಛಿಟಿಲೆನ್ನುವ ಶಬ್ದ. ಕೇಳಲಾರದೆ, ನಾ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿಗಿದ್ದಂತೆ ಕಿವಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮುಚ್ಚಳವಿದೆಯೇ ? ಇದ್ದಿದ್ದರೆ !

ಇಂತಹ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯೆಂಬುದು ಪುಳಕ್ಕನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲ ! ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬರುವುದೆಂದರೆ ಆಶೆಯೊಂದೇ.

ಬೆಂಕಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಮಾಲಯದಷ್ಟೇ ಎತ್ತರದ ಅಗ್ನಿ ಪರ್ವತವೊಂದು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಿತು.

ಬೆಂಕಿಯ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಭಯಂಕರಾಕಾರದ ನಿದ್ದೆ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಚೆಲ್ಲಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅದು ಸದ್ದೇ ಮಾಡದೆ ನುಗ್ಗಲು ಮಗುಚಿ ಆಕಳಿಸಿತು. ಬೆಂಕಿಗೂ ಅದನ್ನು ಸುಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ ಹಾಗಾದರೆ ? ಅಥವಾ ಬೆಂಕಿಯ ಮೂಲವೇ ನಿದ್ದೆಯಿರಬಹುದೇ ? ಸೂರ್ಯನ ಬಲವೂ ಇಲ್ಲದ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಹೊಗೆ ತೂರಿಕೊಂಡಿತು. ಕಣ್ಣು ಉರಿಯ ತೊಡಗಿತು.

ಮಕ್ಕಳ ನೆನಪು, ಬದುಕಿನ ನೆನಪು, ಕನಸುಗಳ ನೆನಪು–ನೆನಪು ನೆನಪು ನೆನಪುಗಳ ಸರಪಣಿ ನನ್ನನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಎತ್ತಿ ಇಡುವುದೊಂದೇ ಗೊತ್ತು. ಒಂದಂಗುಲ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನ ಬಿಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದಬದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಗೋರಿಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರೊಳಗೆ ಸತ್ತೇ ಹೋದವರಂತಿದ್ದೆ. ಆ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಗುಡ್ಡ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯಿಂದ ನಿಂತಂತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಾಡದೆ ನಿಂತಿತ್ತು.

ಮುಸುಕುಗಣ್ಣುಗಳೆದುರು ಇಡಿಯ ಊರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ತಲೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ಊರಿನ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಯ

ಬಿಸಿಯೇ ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಗಳು ಸತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಯಿ ಪಾಠ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ರಕ್ಷಿಸಲಾರದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪಾಠವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಇಡಿಯ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡ ಬಾಯಿಪಾಠದ ಗೂಡೆಂಬಂತೆ ತೋರಿತು.

"ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ನಂದಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡಿ. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ ಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡಿ. ಬೆಂಕಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರೆಗಣ್ಣಿನ ನಿದ್ದೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸಾಯಿಸುವುದು ಹೇಗಂತ ಹೇಳಿ ಕೊಡಿ. ಕೊನೇ ಪಕ್ಷ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದ ದಾರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಹೇಳಿ ಕೊಡಿ ...."

–ಇನ್ನೂ ಏನೆಲ್ಲಾ ಕಿರುಚಿವೆನೋ. ನನ್ನ ನಿದ್ದೆ ಕಣ್ಣು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಒಪ್ಪಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇಣುಕಿದೆ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಳಗೆ ಬೇಣದಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತಿನ ಘಾತಿಲ್ಲದೆ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಮೇವಿನಲ್ಲ ಮಗ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಯಾರದೂ ಮನೆಯ ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಕ್ಕೊಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಒಂದು ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಬೊಗಳುವುದಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಾಯಿ ಕಳೆದಿತ್ತು.

ಕಾಲ ಭೂತದಂತೆ ಗಪ್‌ಚುಪ್ಪಾಗಿ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

....

ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಚೆಂಡೆ ಬಡಿತ. ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುವವ ಎದ್ದು ಕುಪ್ಪೆಟ್ಟಿ ಹಾರಬೇಕು ಹಾಗೆ ನಾಟಕದ ಸಾತೊಂದು 'ಎಚ್ಚರೆಚ್ಚರ, ದಾರಿ ನಿಚ್ಚಳ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮನೆಬಾಗಿಲುಗಳೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು. ಕರಿಕವಿದ ಆಕಾಶ ದಿಂದಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟಾಯಿತು, ಸಂಜೆಯೇ, ರಾತ್ರಿಯೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ಎಂಬುದೂ ತಿಳಿಯದೆ ಚಡಪಡಿಸಿದೆ. ಕ್ರಾಂತಿ ಶಾಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅಂತರ್ಮುಖಿಗಳು ಬಹಿರ್ಮುಖಿಗಳು ಗಸ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಬೆಂಕಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಒಂದೆಡೆ ಜನರು ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಈ ನಡುವೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಕಾಯಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತುರುಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಂತೆ ಕುಳಿತವರನ್ನು ಕಂಡು ಮರಗಟ್ಟುವಂತಾಯಿತು.

ಈ

ಎಲ್ಲರ ನಡುವೆಯೂ

ಮುಚ್ಚಟೆಯಾಗಿರುವ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆ. ಅನಂತ ಶಯನೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆ !

ಅದು ಯಾರು, ಓ ಅಲ್ಲಿ ?

ಆ ಕರಟಲು ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲವೆ ?

ದಿಡುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಕಿ ಅದನ್ನು ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. "ಬಾ, ಬಾ. ಓಡಿ ಬಾ ಅಯ್ಯೋ ಬಾ ಬೇಗ"—ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಬೆಂಕಿಯ ನಾಲಗೆ—ರೂಪಕಳೆದು ರೇಷೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಹಸಿರು ಒಣಗಿದ್ದ ಆ ಜೀವವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹುರಿದು ಕರುಕುರು ಜಗಿದು ನುಂಗಿ, ಊರು ಚೊಕ್ಕ ಮಾಡಿದೆನೆಂಬ ತೃಪ್ತಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿತು. ಆ ಹುಡುಗಿಯೋ, ಚೂರೂ ಕಿರುಚಾಡಲಿಲ್ಲ. ಉಸಿರಿದ್ದಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಓಡಿಬಂತು ಅಷ್ಟೆ.

ನಾ ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆದೆ.

"ಊರು ಸ್ಮಶಾನವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವ. ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಬಚಾವು ಮಾಡುವ. ಬನ್ನೀ....ಬನ್ನೀ......." —ನನ್ನ ಬೊಬ್ಬೆಗೆ ಇತರ ಸ್ವರಗಳೇ ಕೂಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತೆ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಲು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಂತೆ ಅನೇಕರು, ಪೇಟೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಇದ್ದವರು, ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ಉಳಿದವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಸ್ವರವಿಲ್ಲದೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ?

ಮೋಡದ ಗೊದಡಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮುಚ್ಚಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು

ಆಕಾಶವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತಹ ಭ್ರಮೆ ಕವುಚುವಂತೆ. ನುಳಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಪನಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗುಡ್ಡ ಮೋಡವನ್ನು ತಟ್ಟಬಾರದೇ ?

ಗುಡ್ಡದ ಕೆಳಗೆ ಕುರಿ ಮಂದೆಯೊಂದು ಸಾಲಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿ, ಶಲಿತ್ತ್ಗಿಸಿ, ಯಾವ ಬಿಸಿಯೂ ತಟ್ಟದೆ.

ನಾ ಒಂದೋ ಎಚ್ಚರಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲ ಪೂರ್ತಿ ನಿದ್ದೆಯೊಳಗೆ ನುಸುಳಬೇಕು. ಅದೂ ಅಲ್ಲ ಇದೂ ಅಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇರಬಾರದು. ನಾ ಎಚ್ಚರಾಗುತ್ತೇನೆ.— ಎಂಬ ದೃಢತೆಯಿಂದ ನಿದ್ದೆಯೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊನೆಯ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಕುರಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದು. ಎರಡು. ಮೂರು ……..

ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ "ನಿದ್ದೆ ಬರಲು" ಎಂಬ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳು ನೆನಪಾದವು. ಬೆದರಿ ತಕ್ಷಣ ಲೆಕ್ಕ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ, ಆದರೆ ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಕುರಿಲೆಕ್ಕದ ಸಾಲನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಿದ್ರಾರಾಕ್ಷಸಿಯು ಹೆಜ್ಜೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರುವುದರ ಅರಿವಾಯಿತು. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡ ಬೇಕೆಂದರೆ ದಿಕ್ಕೆ ಕಾಣದಂತೆ ಕಣ್ಣೆವೆಗಳು ಭಾರವಾದವು.

ನಿರೀಕ್ಷೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಡನ್ನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಗುನುಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಲಗಿರುವ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು
ಹೊರಗೋಡಿ ಬಂದಾವು ರೆಪ್ಪೆ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು
ಆಡುತಾಡುತ ಗುಡ್ಡ ಅಲುಗಾಡಿಸಿಯಾವು.
ಗುಡ್ಡ ಅಲುಗಾಡಿ ಮೋಡದ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ
ಮೋಡವೆದ್ದು ಗುಡುಗಾಡಿ ನಿದ್ರಾರಾಕ್ಷಸಿಯ ಅಟ್ಟಿ
ಸುರಿದೀತು ಮಳೆಯ ಮಂತ್ರಜಲ.
ಅಡಗಿ ದಾವಾನಲ
ಚಿಗುರೀತು ಭೂಮಿಯೊಡಲು
ತಟಪಟ ಹನಿಗಳ ಜಾರುಬಂಡಿಯಾಟದ ಗಲಾಟೆಗೆ
ಮೈ ಮುರಿದು ಎದ್ದಾನು ಸೂರ್ಯ

ಹರಡಿ ಬೆಳಕು, ಮರ ಮರ್ಮರಿಸಿ
ಅರಳಿ ಹೂವು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿ
ಎಚ್ಚರದ ಗಾಳಿ ಸವರಿ ಅಭಯ
ಎಚ್ಚರಾಗಲು ಸೋತ ನನ್ನನೆಚ್ಚರಿಸಲು
ಎಚ್ಚರಾಗುವೆ ನಾನು ನೋಡಲೆಚ್ಚರದಿಂದ
ಎಚ್ಚರದ ಜಗವನ್ನು
ಎಚ್ಚರಾಗುವೆ ನಾನು, ನಾನೆಚ್ಚರಾಗುವೆ, ಎಚ್ಚರಾಗುವೆ... ....

ಕುಳಿತಲ್ಲೇ ಓಲಾಡುತ್ತಾ ನಿರೀಕ್ಷೆ ರಾಗವಾಗಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಗುನುಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ

ನಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕುಸಿದೆ—ಆಸೆ ಭರವಸೆಯ ಬೇರನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ.

ಅನುಭವ

ಸಪ್ತಸಾಗರದಾಚೆ

○ **ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗಡೆ**

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಹೊಂದಿರುವ ಔದ್ಯಮಿಕ ದೇಶಗಳ ತವರೂರಾದ ಯುರೋಪನ ಹಾಲಂಡ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಬದಲಿ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ದೇಶದ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು.

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಏರಿ ಕುಳಿತಾಗ ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ ಪಯಣಿಸುವಾಗ ಇರುವ ದುಗುಡ, ಕಾತರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಬಾನಿನಿಂದ ಕೆಳಗಡೆ ಕಣ್ಣುಹಾಯಿಸಿದಾಗ ಕಂಡದ್ದು ವಿಶಾಲವಾದ ಮರುಭೂಮಿ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೈಲ ಸಾಗಿಸಲು ಹಾಕಿರುವ ಕೊಳವೆಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದ ನೀಲಿ ನೀರಿನ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಪಟ್ಟಣ ಎಥೆನ್ಸ್‌ದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಇಳಿಯಿತು. ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ವಿಮಾನಯಾನ ಮಾಡಲು ಮರಳಿದೆವು.

ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ದ್ವೀಪಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಯುರೋಪ್ ಖಂಡದ ಭವ್ಯವಾದ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತಮಾಲೆ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿತು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಆ ಹಿಮ ಶಿಖರಗಳ, ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಸರೋವರದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯತೊಡಗಿದೆ. ಹಿಮ ಕಣಿವೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕಪಟ್ಟಣಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಮಕರಗಿದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮೈಮರೆತೆ. ಸ್ವಿಟ್‌ಜರಲಂಡ್‌ನ ಈ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮರೆಯಾಗಿ ಫ್ರಾನ್ಸದೇಶದ ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶದ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ದಟ್ಟವಾದ ಮೋಡದ ಮರೆಯಿಂದ ಪೇರಿಸ್ ಶಹರದ ಭವ್ಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ವಿಮಾನ ಪೇರಿಸ್ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಿತು.

ವಿಮಾನ ನಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ತಾಣವಾದ ಹಾಲಂಡ್‌ನ ಅಮಸ್ಟರಡಮ್ ಶಹರದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹೊಸ ದೇಶ, ಹೊಸ ಜನರು. ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ನಾನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ತಲುಪಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಯ ತಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಇಳಿದಾಗ ಮಂಜುಕವಿದ ವಾತಾವರಣ. ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ನನ್ನನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸಿತು. ನನ್ನ ಸಾಮಾನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳ—ಎನ್‌ಸ್ಕದೆ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಮಾಡಿದರು. ನಮಗಾಗಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಹನ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹಾಲಂಡ್‌ನ ಮತ್ತೊಂದು

ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎನ್‌ಸ್ಕದೆಯತ್ತ ಪಯಣ ಹೊರಟೆವು.

ಹಾಲೆಂಡ್‌ಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ವಾರವಾಗಿತ್ತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ಜನರಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸತಿ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು ಕೋಣೆ,ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಡುಗೆ ಮನೆ. ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸತಿಯ ಕೋಣೆ–ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟಲಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಹಡಿಯ ಈ ಕಟ್ಟಡವು ಭವ್ಯವಾದ ಹೋಟಲಿನ ಹಾಗಿತ್ತು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ನನಗೆ ಈ ಭವ್ಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮೆತ್ತನೆಯ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿದಾಗ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿ ಮಲಗತೊಡಗಿದೆ.

ಎನ್‌ಸ್ಕದೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ. ಬಂದ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇರುವೆಗಳಂತೆ ಚಲಿಸುವ ವಾಹನಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಇಲ್ಲಿಯ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಟೊಳ್ಳುತನದ ಅರಿವಾಗಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕಸ ಗುಡಿಸಲು, ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯಲು ತೊಳೆದ ನಂತರ ಒಣಗಿಸಲು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಯಂತ್ರ! ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಗುಂಡಿ ಒತ್ತಿದರೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಲಬ್ಧ. ಎಲ್ಲವೂ ಯಂತ್ರದಿಂದ ನಡೆಯುವ, ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಜಗತ್ತು!

ತರಕಾರಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಪ್ಲೇಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೇರಿಸಿಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಂದ ಚಂದದ ಬೆಡಗಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಖರೀದಿಸಿದ ತರಕಾರಿಗೆ ರುಚಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ತಂಪಾದ ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಈ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲಿ ದೂರದ ದೇಶದಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ವಸ್ತುವಿನ ಬಳಕೆ. ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೃತ್ರಿಮವಾಗಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ತೊಳಲಾಡಿದೆ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇತರ ಜನರ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಾಗ ಅದು ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧದ ಸಂವಾದವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರ ಮನುಷ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಬಂಧದ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಭೋಗವಾದಿಗಳಾದ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಜಾಹಿರಾತು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವರ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲದ ಆಸೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ತರತರಹದ ವಸ್ತುಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಛಾಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದ ಜೊತೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಈ ಜನರು ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧದ ಮಧುರತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವರೇನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಮೂಡಿತು.

ವಸತಿಗೃಹದ ಭವ್ಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತೊರೆದು ಹಾಲಂಡ್‌ನ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆದಾರನಾಗಿ ಬಂದು ಉಳಿದೆನು. ಮನೆಯ ಮಾಲಿಕ ರಾನ್ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಯುವಕ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್. ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹಂಚಿನ ಮನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಾಂಗದ ಮಧ್ಯೆ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು.

ಈ ಮನೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಹಳೆಯ ಸೈಕಲ್ ಖರೀದಿಸಿದೆ. ಸಮತಟ್ಟಾದ ಹಾಲಂಡ್‌ದಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವ ನನ್ನ ಕನಸು ನನಸಾಯಿತು. ಸೈಕಲ್ ಸವಾರಿ ಮಾಡಲು ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಸೈಕಲ್ ರಸ್ತೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗ ಸೈಕಲ್ ಏರಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದೆ.

ರಾನ್ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ನಿಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ. ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲವಿದ್ದ ಅವನು ಬಹುಬೇಗನೆ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನಾದ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅರುಹಿದ.

ವಿಶಾಲವಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾನ್ ಒಬ್ಬನೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆದು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ

ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗಾಗಿ ಇರುವ Old Age Home ನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಾಗ ಅವರು ಇವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಲಂಡ್ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿನ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಔದ್ಯಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಜೊತೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೋ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಹದಿವಯಸ್ಸಿನವರಾದ ನಂತರ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಜೀವಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುವರು. ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸ ಮಾಡುವವರು ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬೇರೆ ಇರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರಕಾರವು ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗತನವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಿಗೂ ಸಹ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಸರಕಾರ ಹಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನ ಜೊತೆ ಔಪಚಾರಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧ್ಯತೆ. ಆತ್ಮೀಯತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಭಾವನೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಈ ಔದ್ಯಮಿಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಘಟಕದ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಬಹುಶಃ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವೇನೋ !

ರಾನ್ ನನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುವ 'ಹಿರಿಯರ ಮನೆ'ಯೊಂದನ್ನು ನೋಡಲು ಕರೆದೊಯ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಅಜ್ಜ–ಅಜ್ಜಿಯರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಊಟ, ತಿಂಡಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲೇ ಉಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಹ ಇದ್ದರು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ೮೦ ವರ್ಷದ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕ ಉತ್ತರ "ನನಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಊಟ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ನನ್ನ ಸಾವು ಯಾವಾಗ ಬರುವದೇದು ಕಾಯುತ್ತಲಿರುವೆನು."

ಹಾಲೇಂಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಚೆ ಪೇದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಸಂಯೋಗ ಒದಗಿ ಬಂತು. ಅಂಚೆಯನ್ನು ಹಂಚುವ ಅಲಫಾನ್ಸ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿತ ಅಲಫಾನ್ಸ ನನಗೆ ಡಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾದ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಭಾತತದ ಹಾಗೆ ಜಾತಿ, ವರ್ಗದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಹೊರಗಿನ ಜನರಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವಾಗುವದು ಕಠಿಣ. ಸಮಾಜದ ಕೆಳ ವರ್ಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಜೀವನದ ಶೈಲಿ, ವಾಸ ಮಾಡುವ ಮನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪು ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟವಾದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರು. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ವರ್ಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಅಂತರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ವಿವಿಧ ಗುಂಪಿನ ಜನರು ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಜನರ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುವುದು ಅತಿ ವಿರಳ.

ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನು ಅಂಚೆ ಹಂಚುವ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಾಗ ಕೆಲವು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂಚೆ ಹಂಚುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯ ವಾಹನದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹೊಸ ನಿಯಮ ಬಂದಾಗ ವಾಹನ ನಡೆಸಲು ಬಾರದ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಈಗ ಅಂಚೆ ಪತ್ರವನ್ನು ವಿಂಗಡನೆ ಮಾಡುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ವಿಂಗಡನೆಗೂ ಸಹ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿದ್ದು, ಅದು ಬಂದ ನಂತರ ಈ ಗೆಳೆಯನಂತೆ ಇತರ ಹಲವಾರು ಜನರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಾಲನ್ನು ಸೇರುವರು.

ಇದೇ ಗೆಳೆಯನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಸತೊಂದು ಅಂಗಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಈ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ 'ಪ್ರಕೃತಿ ಅಂಗಡಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು (Nature Shop) ಇಲ್ಲಿ ಕೀಟನಾಶಕ ಬಳಸದೇ ಇರುವ, ರಸಗೊಬ್ಬರ ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಬೆಳೆದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ತರಕಾರಿ, ಬೇಳೆ-ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಂಗಡಿಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವವರು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಔದ್ಯಮೀಕರಣದಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹೊಸ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ

ಈ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಏಕಾಕಿ ತನವನ್ನು ತೊಡೆದು ಬದುಕ ಬಯಸುವ ನವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವದೇ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವ. ನಿಸರ್ಗದೊಡನೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಈ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜನರು ಇಂತಹ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊರಗೆ ಕಾಣುವ ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಸೂಸುವ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡುವ ತಾಣ ಇದಾಗಿತ್ತು.

ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದಾಗ ನಮನ್ನು ಆಳಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದೇಶವನ್ನು, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಅರಿಯುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂತು. ಇಂದು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಿಟನ್ ಬಹಳ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿದೆ. ಲಂಡನ್ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವಾಗ ಮುಂಬಯಿ ಅಥವಾ ದಿಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅನುಭವ. ಹಾಲಂಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡಿದ ಕಾಗದದ ರಾಶಿಗಳು, ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಹರಕು ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟ ನಿಸ್ತೇಜವಾದ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ಭಿಕ್ಷುಕರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಉಳಿಯಲು ಮನೆ ಇಲ್ಲದ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಇಂತಹ ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳ, ಪಾತಾಳ ರೈಲಿನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು ತಂಗುದಾಣವಾಗಿವೆ.

ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇಶಗಳು ರಷ್ಯಾದ ಅಣ್ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿದಿನ ಯುದ್ಧದ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಭಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ರಷ್ಯಾದ ಗುಮ್ಮನ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅಮೇರಿಕಾವು ಬ್ರಿಟನ್‌ದಲ್ಲಿ ೪೫ ಕಡೆ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಾಸ್ತ್ರ (Missiles) ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಸ್ತ್ರದ ನೆಲೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕದ ಸೇನಾಪಡೆ ತನ್ನ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಗ್ರಿನ್‌ಹಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡುವ ಈ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಂಡ್‌ದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸ ಬಾರದೆಂಬುದು ಈ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೋರಾಟ ಇಂಗ್ಲಂಡ್ ಮತ್ತಿತರ ದೇಶದ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿ ಗಳಿಸಿದೆ.

ಇಂದು ವಿವಿಧದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಗ್ರಿನ್‌ಹಮ್‌ದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಅಮೇರಿಕದ ಸೈನಿಕರು ಮುಂದಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ದೇಶಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣ ದಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗದ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಆಳಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಇಂದು ಅಮೇರಿಕದ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದೆ ! ಅಮೇರಿಕದ ಸೈನಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನತೆಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಪೆಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಂಡ್ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ರಂಗಭೇದದ ಕಿಚ್ಚು, ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶ, ನಿಸ್ತೇಜಮುಖದ ಭಿಕ್ಷುಕರು–ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕತ್ತಲೆ ! !

ವಿಮಾನಯಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಸ್ವಿಟ್‌ಜರಲಂಡ್‌ನ ಸುಂದರ ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತದ ಹಿಮಶಿಖರಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಸದವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂತು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಮಣೀಯತೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಪುಟ್ಟ ದೇಶದ ಜನರ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದೆ. ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳ ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಿನ ಕೊಳಗಳು ಅದರ ಸುತ್ತ ಅರಳಿ ನಿಂತ ಹೂವಿನ ಕುಂಡಗಳು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗಿದೆ.

ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತಗಳತ್ತ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವಾಗ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಮಾಯವಾಗಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಎಳೆಯಗಿಡಗಳು ಒಣಗಿನಿಂತಿದ್ದವು. ಹಲವುಕಡೆ ಅವು ಸತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಅಮ್ಲ ಮಳೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಯಿತು. ಇದೇ ತರಹ ಇಲ್ಲಿನ ಸುಂದರ ನೀಲಿ ಸರೋವರದ ಜಲಚರಗಳು ಪ್ರಾಣವಾಯು ಇಲ್ಲದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ, ವಿಕಾಸದ ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವು. ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ ಈ ಪುಟ್ಟ

ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲದ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇಂದು ತಮ್ಮ ಅತೀ ವಿಕಾಸದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು, ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾಹನಗಳು, ಅವರ ಭೋಗವಾದೀ ಜೀವನವೇ ಅವರಿಗೆ ಮುಳುವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ವಾಹನಗಳಿಂದ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಜೊತೆ ಬೆರೆತು ಆಮ್ಲಮಳೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಗಿಡಮರಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದು ಸುಂದರ ಸರೋವರಗಳು ಆಗಲೆ ಸತ್ತಿವೆ. ಆಗಲೆ ಕೆಲವು ಸರೋವರಗಳಿಗೆ ಕೃತ್ರಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ತುಂಬುವ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ, ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಸಹ, ಇಂದು ಅವನು ಅದರ ಮಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಇವುಗಳ ಅತೀ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ನಾಶವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ನೀರು, ಗಾಳಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ನಿಸರ್ಗವನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸುವ ಈ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ 'ಪ್ರಗತಿಯ' ಸಾಧನೆಗೆ ನಾವೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ಮರುಳಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ ಅಲ್ಲವೆ ?

ಹಲವಾರು ಯುವ ಗೆಳೆಯರು ಆರಂಭಿಸಿದ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪಾದಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಅರಣ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗೆಳೆಯರು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅರಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಸಾನ್‌ವೀಲ್' ಅರಣ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಸತ್ತಿರುವ ಮರಗಳ, ಜೀವಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಣ್ಣಿನ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ. ಬಹಳ ಖಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು–"ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ಗಿಡಗಳು ನಾಶವಾಗಿವೆ. ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಡೆದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಹಸಿರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಪಾದಯಾತ್ರಿಗಳ ಜೊತೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅರಿವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೂ, ಪಟ್ಟಣದ ಜನರಿಗೂ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನ. ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಾಗ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟುವ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಟಿ. ವಿ. ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ದಾಸರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಬೀದಿ ನಾಟಕ ಮಾಡಿದಾಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೫–೨೦ ಜನ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿವೆ.

ಲಿಂಡರ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಮಳೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಲು ವಿಶಾಲವಾದ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗಡೆ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದೆವು. ಆಗ ಎನ್ನಾ ಎಂಬ ಯುವತಿಯು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸ್ವಿಟ್‌ಜರ್ ಲಂಡ್ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವಿಚಾರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ" ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಾನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ "ನಿಮ್ಮ ದೇಶವೆಂದರೆ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ನಾಡು,' ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರು" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು "ಹೌದು ಇದು ನಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡಲು ಶುದ್ಧವಾದ ಗಾಳಿ ಯಿಲ್ಲ, ಕುಡಿಯಲು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರಿಲ್ಲ. ಈ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜನರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನಾಡಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವರ್ಗದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಿರಾ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಪೇರಿಸ್ ಶಹರ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ. ತನ್ನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಶಹರದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದು ಗೆಳತಿ ಪಾಸ್ಕಲ್. ಪೇರಿಸ್‌ನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಹಾಗೆ ಇರದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆ ಬಡಜನರ ಬವಣೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಸುಖ–ಸೌಲಭ್ಯದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಈ ಬಡ ಜನರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಈ ಜನರಿಗೆ ಉಳಿಯಲು ಮನೆ ಇದೆ ಆದರೆ ದುಡಿಯಲು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಈ ಕಡು ಬಡವರನ್ನು ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರ ಕೊಡುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆಯು ಕೇವಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ಈ ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ದೊರಕದು. ಕಾಗದ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಲು ಬಾರದ ನಿರಕ್ಷರತೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಾರರು. ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೊದಗಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನರು ಈ ಕಡುಬಡವರ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಪೇರಿಸ್‌ದಲ್ಲಿ

ಇಂದು ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ.

ಈ ಜನರು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಪೇರಿಸ್‌ನಗರದ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡು ಹೂಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುತಂದು ಶಹರದಲ್ಲಿನ ಹೂವಿನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರಂತೆ! ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲದ ಜನರು ಪೇರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ನಾನು ದಂಗಾದೆನು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಹರಿಜನರ ಹಾಗೆ ಇವರನ್ನು ಕೀಳು ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳು ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ ತಪ್ಪಾದದ್ದು ಎಂಬ ಅರಿವಾಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಪೇರಿಸ್‌ನಂತಹ ಶಹರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಅಲ್ಲಿಯ ಥಳಕು ಬಳಕಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮರಳುವುದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಅಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಸಮಯವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರದಾಚೆ ಇರುವ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದರ, ಅಭಿಮಾನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೀಡಾದ ಸ್ವಿಟ್‌ಜರ್‌ಲಂಡ್‌ನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ಹಾಲಂಡ್‌ನ ಮೈದಾನವನ್ನೂ, ಬ್ರಿಟನ್-ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಗುಡ್ಡಗಾಡನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾರತ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದೇಶ ಅನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮೀಯತೆ. ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಡತನದಲ್ಲೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಅಂಧ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿರುವ ನಾವು ಆ ದೇಶಗಳ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ?

ಅಸ್ತಿತ್ವ

—ಶಶಿಕಲಾ ವಸ್ತ್ರದ

ಆಗಸಕೆ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ಎರಡೂ ಕೈ ಚಾಚಿ
ಕಾಡುತಿದೆ ಸೂರೆಗೊಳುವ ಕನಸು ಎಲ್ಲ ಬಾಚಿ.
ಮುಡಿದೇನೇ ತಾರೆಗಳ ಹೂವುಗಳ ಮಾಡಿ ?
ಪಡೆದೇನೇ ಚಂದಿರನ ತಿಲಕದಲಿ ಸೂಡಿ ?
ದೇವ—ದೇವಾ ನಿಂತನೆಲದಲ್ಲೇ
ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲದ, ಬಿಟ್ಟ ಬೇರಿನ—
ತುದಿಗೇ ನೀರಿಲ್ಲದೆ,
ಸುಡು—ಸುಡುವ ಕಾವಿನಲಿ
ಹತಾಶೆ—ವಿಷಾದಗಳ ಒಡಲುರಿಯು
ಝಳಪಿನ ಹೊಳಪಿನಲ್ಲೇ
ನಗುವ ಮೂಗುತಿ ಧರಿಸಿ
ತುಂಬಲಾರೆನೇ ಉಡಿಯ
ಕನಸುಗಳ ಗುಡಿಸಿ—ಗುಡಿಸಿ ?
ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿಸಿದ, ಎದೆಯ ಹಂಬಲಗಳು
ಚಲ್ಲಿದ ಹಾದಿಗುಂಟ
ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಗು—ನಗುತ್ತ, ಪರಿಷೆ
ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಹಿತಚಿಂತಕರು
ಹಾಡ ಹಾಡುತ್ತಾ.
ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ ಗೆಳೆಯರೇ,
ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ,
ನೀವು ತುಳಿದು ನುಗ್ಗಾದ
ಪಕಳೆಗಳ ತುಟಿಗಳಲಿ
ಅರಳುತಿದೆ ನಗೆಯ ಮುಗುಳು !

ಕಿತ್ತ ಕಣ್ಣಿನ ಚರಿತೆ

—ಸ. ರಘುನಾಥ

ತಾಜಮಹಲಿನ ಮುಂದೆ
ಚಲುವಿನ ಸೋನೆ
ಹಂಸಕಲೆ, ಬೆರಗು ಬಲೆ

ಸೃಷ್ಟಿ ವಿನ್ಯಾಸದಚ್ಚರಿ
ಸಾಲು ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ
ನವಿಲು ನರ್ತನದ ಗತಿ.

ಕಲೆಯ ಬೀಜ ಕಲ್ಲೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿ
ಕಠಿಣ ಉಳಿಗಳ ಹೊಕ್ಕು
ಚಿತ್ತಾರದ ಸೃಷ್ಟಿ ಲೋಕ.

○ ○ ○

ಕಲ್ಲೊಡನೆ ಕರಗಿದ ಖಂಡ ಮಾಂಸ
ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು; ಮಿಂಚು
ಮಾತಿನಲ್ಲೆದೆಯ ಹಿಮದ ಹೆಪ್ಪು.

ಮಹಲು ಚಲುವಿನ ಸೋನೆ
ಮುಂದು ಅಚ್ಚರಿ ಕಣ್ಣು. ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ
ನೋಟದೊಡನಾಟ.

ಕಿತ್ತ ಕಣ್ಣು
ಮರೆಯಾದ ನೋಟ
ರೂಪಿಸಿದ ಕಲೆಯೊಡನೆ ಮಬ್ಬು ನೆನಪು.

ನೂರು ರೂಪಿನ ಕನಸು ಹೊತ್ತ ಶಿಲೆ
ಶೀಲ ಕಳಕೊಂಡ ಕನ್ನೆ, ಮಳಲ ದಿಣ್ಣೆ
ಅನಾಥ ಉಳಿ ಗೂಟ.

ಎಣ್ಣೆಗಡಿಗೆಯ ಮೇಲೆ
ಬರೆದು ಉಳಿದಷ್ಟೆ ಕಥೆ
ತುಟಿಯಲುಗಿ ಹೊರಬಂದ ಮಾತು ಮಾತು.

ನೀಲಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಹಾರಿದ ಹಕ್ಕಿ
ತೆರೆದದ್ದು ಯಾವ ದಾರಿ ?
ಇತಿಹಾಸದಪಹಾಸ ಕಪ್ಪು ಚುಕ್ಕಿ.

ಮೂರು ಹನಿಗಳು

—ಶ್ರೀ ಗಜೇಂದ್ರ

೧

ಗಿಡ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಾಗ
ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರವೂ
ಮರೆಯಾಗುವುದು

೨

ನೆಲ ಆಕಾಶ
ಒಂದು ಅಣು ಮತ್ತೊಂದು
ಬೃಹತ್ತು
ಆಕಾಶ ಚಿಗುರುವುದು
ನೆಲದಲ್ಲಿ

೩

ಮಾತು ಬೆಳ್ಳಿ ಮೌನ ಬಂಗಾರ
ಇದ್ದವರಿಗೆ
ಹೇಗಿದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ
ಮಣ್ಣೇ ಮಣ್ಣು

ಮರಳಿ ಕೊಡುವಿರಾ ....

—ರಾಜಶೇಖರ ಹನುಮಲಿ

ನನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದ ಸುಂದರ ದಿನಗಳನು
ಮರಳಿ ಕೊಡುವಿರಾ ನನಗೆ ?
ನನ್ನದಾಗಿಹ ಪದವಿ ಭಾಗ್ಯ
ಎಲ್ಲವನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ

ಕಿರೀಟ ಯೌವ್ವನದ ಉನ್ಮತ್ತ
ತೆರೆಗಳನು ಹಿಂದು ಬಿಟ್ಟು
ಬರಿಗೈಲಿ ಚಾಚಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆ–
ಮರಳಿ ಕೊಡುವಿರಾ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯವೆನಗೆ ?

ನನ್ನ ಮಧುಸಂಪುಟದಿ
ಒಂದೊಂದೆ ಆಣಿಮುತ್ತು ಮಿಂಚಿ
ನೆನಪಾಗುತಿವೆ
ನನ್ನವ್ವ ಮಿಡಿದ ಗರತಿಯಹಾಡು
ತಟ್ಟಿ ಮಲಗಿಸುವಾಗ–
ಗಿಲಿಕಿರಿದ ಬಳೆಗಳ ಕಿಂಕಿಣಿ ಮೋಡಿ–
ಎದೆಯ ಮೃದು ಸ್ಪರ್ಶದಲಿ
ಎರೆದ ಅಮೃತವರ್ಷ ನನಗಿಲ್ಲ

ಇಂದು ನನಗಿಲ್ಲ–
ಚಿಟ್ಟೆ ಕಿನ್ನರರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲ ಹಿಡಿದ ದಿನಗಳನು
ಮರಳಿ ಕೊಡುವಿರಾ ನನಗೆ ?
ಮಳೆ ಹನಿಯು ಸಿಂಪುಗಳ ಬಾಯಲಿ
ಹಾಕಿ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಸವಿದ

ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪಾದ ಮಧುಕ್ಷಣವ.
ಮರಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಮನೆಕಟ್ಟಿ
ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳ ಮಾಡಿ
ಆಡಿದ ಕನಸಿನ ದಿನಗಳನ್ನು....

ಇಂದಿನ ವರ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಬದುಕ
ನದರಿಲ್ಲದೆಯೆ ಸಮಚಿಾಟಿ ಮಾಡುವೆನು
ಆ ನನ್ನ ಪುಟ್ಟಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ
ಹೇಳಿ,
ಮರಳಿಕೊಡುವಿರಾ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯವೆನಗೆ ?

○

ಅನಾದರಣೆಗೊಳಗಾದ ಪುಸ್ತಕ.

ನಿರಂಜನರ 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' : ಒಂದು ಪರಿಚಯ.

○ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ

ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಇತಿಹಾಸದ ಜೀವನದ ಮೂರ್ತ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಕಾದಂಬರಿಯ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳಾದ ಚಿತ್ರಣದ ವಿವರಗಳು ಮೂರ್ತವಾಗಿರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಕೇವಲ ನೆಪಮಾತ್ರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಬರಹಗಾರ ಏನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ಬರಿ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬರಹಗಾರನಿಗೆ ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಕಾಲದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬದುಕಿನ ಘಟ್ಟವೊಂದನ್ನು ಮೂರ್ತವಾಗಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸದ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಡುವ ತವಕದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅತಿರಂಜಿತವಾಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅವುಗಳು ಓದುಗನಿಗೆ ದೂರವಾಗಿಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು 'ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ವಸ್ತುಗಳಂತೆ ಬರಿ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ರಂಜನೆಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಜೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ ಮೇಕಪ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಟನ ವೇಷದ ಜತೆಗೆ ಅವನ ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಅಂಟು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಇಂಥ ಬಾಲಿಷ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಶಿಹಾಸದ ಬದುಕನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾದೀ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ನೋಡಿ ಬರೆಯುವದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾತು ಮತ್ತು ನಡುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿ ಎಂಥ ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಯಥಾರ್ಥವಾದಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅವರು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಐತಿಹಾಸಿಕವೆನ್ನುವ ಹಣೆ ಚೀಟಿ ಪಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು

ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ರಮ್ಯವಾಗಬಹುದಾದದ್ದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಈ ಬಗೆ ಅವರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯ ದ್ಯೋತಕವೂ ಆಗಿದೆ. ನಿರಂಜನರ 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತೀರ ಭಿನ್ನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಗತಕಾಲವೊಂದರ ಮೂರ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ದೀರ್ಘವೆನಿಸುವ ವಿವರಗಳು. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಬದುಕಿನ ಈ ವಿವರಗಳು ನಮಗೆ ಕಡಿಮೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಜೀವಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಸುವಷ್ಟು ಉದ್ದೀಪಕವಾಗಿರದೆ ಇದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಅವು ನಮಗೆ ತೊಡಕಾಗುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯ ಓಟಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ಈ ವಿವರಗಳು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲ, ಕಾದಂಬರಿಯ ಸತ್ವಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಂಥವು ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಸತ್ವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಅದರ ಬಂಧ—ಇವೆರಡನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇಜಿಪ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಮತ್ತು ನಿರಂಜನರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಪುರಾತನ ಇಜಿಪ್ತನ್ನು 'ಸತ್ತರೂ ಸಮಾಧಿಯಾಗದ ಸಮಾಜ'ವೆಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳಂತೆ ಜಡವಾಗಿ, ಒಳಗಿನ ಕ್ರಮಶೀಲತೆ ಸತ್ತ ಮೇಲೆಯೂ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಭ್ರಮೆಯುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಲ್ಲಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ತಾಳಿಕೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳಗಣ ಘರ್ಷಣೆಗಳು, ಪಲ್ಲಟಗಳು ಇದ್ದುವೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಲೂ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಇಜಿಪ್ತಿನ ನಾಗರೀಕತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪೋರೆಯುವಂತಹದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಡತೆ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಲತೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಗ್ರೀಕ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಇಜಿಪ್ತನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದು ನೈಲ್ ನದಿ. ವಿಶಾಲವಾದ ಮರಳುಗಾಡನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಿಸಿ ಹರಿಯುವ ಈ ನದಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರವಾಹದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿತ್ತು. ದಡದ ಸುತ್ತಲಿನ ಕಾಡನ್ನು ಜವುಗನ್ನು ಸವರಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಜಿಪ್ತನ ಪುರಾತನರು ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಮನುಷ್ಯ

ತನ್ನ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕೃತ್ರಿಮ ಪರಿಸರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಹೊಸ ಕೃಷಿ ಸಾಧನಗಳ ಬಳಕೆ, ಲೋಹಗಳ ಉಪಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ಮಾನವ ನಾಗರೀಕತೆ ಹೊಸ ಘಟ್ಟವೊಂದನ್ನು ತಲುಪಿದಂತಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ತಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದಾಗ ನಗರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೈಲ್ ನದಿಯ ದಡದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದು ಹುಟ್ಟುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಿಂದಾಗಿ ಅಂದಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಇವುಗಳು ಬೆಳೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಈ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವರ್ಗ, ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುವ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವು. ಜತೆಗೆ ಈ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಕೂಡ ಬಲಿಷ್ಠವಾಯಿತು. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಅಗಾಧವಾದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನು, ಅಲ್ಲಿಯ ಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಂತರಿಕ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೌರ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಫೆರೋಗಳ ವಂಶಾವಳಿಗಳು ನಿಜವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದು ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಆಸ್ಪದವಿರದಂತೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನ ಜಡಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸಮಾಜದ ಅಂತಸತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಕ್ರೌರ್ಯದತ್ತ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಹಿಡಿತದತ್ತ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮ, ಬಹುಶಃ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಕೊಳೆಯದೇ ಇದ್ದ ಶವಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಶಾಶ್ವತತೆಯನ್ನು ಗೀಳಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಶವಲೇಪನ, ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ

ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದ ಗೋರಿಗಳನ್ನು, ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಗುಲಾಮರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರು ಅಮಾನುಷವಾದ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೂ ಅವರ ನಿತ್ಯ ಜೀವನ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೂ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಧರ್ಮದ್ದಾಯಿತು. ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಬಗೆಗಿನ ಸಾಮೂಹಿಕ ಗೀಳನ್ನು (Mass obsession) ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯನ ಇಹದ ಬದುಕಿನ ಅಸಹ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿತು. ಜತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದ ಮಂದಿರಗಳು ಹೇರಳವಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕರಾಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಈ ರೂಪ ಎಷ್ಟು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಮಾರ್ಕ್ಸನ ವರ್ಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಬೇಕಂತಲೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಂತಿದೆ ! ನಿರಂಜನರು ಇಜಿಪ್ತಿನ ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾದ ಫೆರೋ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧ ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಮಾಡುವ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳೂ ಇಜಿಪ್ತಿನ ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೂರ್ತವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಡುವ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧದ ಒಂದು ರೂಪ ನಮಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮತ್ತು ಬೇಗನೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವ ಬಂಡಾಯವಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧವಿರುವುದು ನಾಯಕ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸಮಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಚನೆ ಘಟನೆಗಳ ಬದಲಾಗಿ ನಾಯಕನ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರಂಜನರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಜನ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ತೆರೆಯನ್ನು ಸರಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಬಯಲುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾ

ಕೊನೆಗೆ ಅದರ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಯ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಅವನು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಗೆ ವಿಚಾರಣೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭ್ರಷ್ಟತೆಗೆ ಸವಾಲು ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದ ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಜೀವನದ ಸರಳತೆಗೂ ಮುಂದೆ ಮೆಂಫಿಸ್‌ನ ಬದುಕಿನ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಇದೇ ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇರುವದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವೆನಿಸುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿವರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡುವಂತೆ ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಬಂಡಾಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು ಮತ್ತು ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ದೌರ್ಜನ್ಯ ದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವದು ಪೆರೋ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಮಧ್ಯದ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅನಿಶ್ಚಿತ ವಾತಾವರಣದಿಂದ. ಇದಾವುದರ ಪರವೆ ಇಲ್ಲದ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಮತ್ತು ಅವನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವವರು ಪ್ರಾಂತದ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಆದರೆ ತುಂಬಾ ಸರಳವಾದ ಈ ಘರ್ಷಣೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ರೂಪಕವಾದ 'ಚೌಕ ಮಣೆ ಆಟ' ರಾಜಕೀಯದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಃ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೆರೋ, ಮಹಾ ಅರ್ಚಕ, ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳು. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈ ಚೌಕಮಣೆ ಆಟದ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ನಿರಂಜನರು ವಿಶ್ಲೇಶಿಸುವ ರೀತಿ. ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಬದುಕಿನ ವರ್ಣನೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾವುಕವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ತೆಳುವಾಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಹಾಮನೆ ಮತ್ತು ಮಹಾಮಂದಿರದ ಮಧ್ಯದ ಶೀತಲಯುದ್ಧದ ವಿವರಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಲೋಲುಪತೆಯ ಜೀವನ, ಮಾನ ವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಸಿನಿಕತನ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟತೆ, ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದ ಕ್ರೂರ ಜಾಣತನ ಇವೆಲ್ಲವು ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಮೇಲು ವರ್ಗದ ಸಿನಿಕತನದ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರ ಸಹಜ ಸಂಬಂಧಗಳ ವೈದೃಶ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಾಗರೀಕತೆಯೊಂದರ

ಸಾವಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಈ ಭ್ರಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಹೆಪ್ಸೆಟ್, ತನ್ನಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ರತಿವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಜಿಪ್ತಿನ ರಾಣಿ, ತನ್ನ ಪುರುಷತ್ವವನ್ನು ದಾಸಿಯರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು 'ಸೆಡ್' ಉತ್ಸವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಯೌವ್ವನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ಪೆರೋ—ಇವರಲ್ಲಿ ಅಧೋಗತ ಸಮಾಜವೊಂದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾ ಅರ್ಚಕ ಹೇಪಾಟ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಿಂಬಾಲಕರು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೀಲಾಗಿರುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಮಧ್ಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಟ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪೆರೋ ತಾನು ರಾ ನ ಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯ ಹಕ್ಕು ಅವನಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ಹೇರಳವಾದ ಆಸ್ತಿಯಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಸಾವಿನನಂತರದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕಿಸುವುದು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಹಕ್ಕಾಗಿದ್ದರಿಂದ ರಾಜಸತ್ತೆಯನ್ನು ಅದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವಷ್ಟು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಚೌಕಮಣಿ ಆಟದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಶೀತಲ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅನಿಶ್ಚಿತ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅದು ವಿಲಂಬವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೆರೋನ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರುವ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ರಾಜಕೀಯದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಭೂಮಾಲೀಕರು ಮಹಾ ಅರ್ಚಕನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಪೆರೋ ಅಮಾತ್ಯ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾನನ್ನು ಮೊದಲು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಬಲದ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಾಲೀಕರನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾ ಅರ್ಚಕ ಹೇಪಾಟ್ ಮೆನೆಪಾಟ್‌ನನ್ನು ಬಂಧಿಯಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಜಕೀಯದ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಣಿ ನೇರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಪೆರೋ ಮತ್ತು ಮಹಾಅರ್ಚಕರ ಮಧ್ಯ ರಾಜಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಮತ್ತು ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರು ರಾಜಕೀಯದ ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಲಿಪಶುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶವಾದ ಅಸಹಜವೆನಿಸುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಅವನು ಇಜಿಪ್ತಿನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. "ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ವಿಸ್ತಾರ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲಿನ ಹತ್ತಾಳು ಎತ್ತರದ ಗೋರಿ. ಈ

ಸೋಪಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಂತಿರೋದು ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ. ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಾ ಅಗಲ ಕಿರಿದು. ದುಡಿಸುವ ಕಾಪೀರುಗಳು ಭೂ ಮಾಲೀಕರು, ವರ್ತಕರು, ಸೈನ್ಯ, ಆಡಳಿತಗಾರರು, ಅರ್ಚಕರು. ಸುಲಿಗೆಯ ಸೂತ್ರ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದೆ." (ಪುಟ 381)

"ಧರ್ಮಗುರು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕೆಂದು ರಾಜವಂಶ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು : ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೂರು– ಸಮೀಪದಿಂದ ಭೂ ಮಾಲೀಕ ಗಣ, ದೂರದಿಂದ ಫೆರೋ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಅರ್ಚಕ" (ಪುಟ 283)

ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಈ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡುವದೇ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿವರಗಳು, ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದ ಬಂಡಾಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವದು ತಾವು ಋಜು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಸರಳವಾದ ನೈತಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ. ಆದರೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ 'ಮಾಟ್' (ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೀತಿಮಾರ್ಗ) ಚರಿತ್ರೆಯ ತಿರುವಿನೊಂದರಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ವಿರುದ್ಧ ಹೂಡಬೇಕಾದ ಬಂಡಾಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯು ಬಂಧ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಬದುಕಿನ ನೋವುಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ಸಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಚಕ ವರ್ಗದವನಾಗಿದ್ದೂ ಅದರಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಮೆನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಹ್ವಲಗೊಂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ಜೀವಿ. ಅಸಹಾಯಕ ಹುಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಂಡಾಯ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಕೂಡ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಬಂಡಾಯ ತೆರಬಹುದಾದ ಒಬ್ಬಂಟಿತನವನ್ನು ಮೀರಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಡಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಅದರ ಬಂಧದ ಇನ್ನೊಂದು

ಅಂಶವೆಂದರೆ ನಿರಂಜನರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುರಾತನ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು (Myths). ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಸೈರಿಸ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಆಶಯ ನಾಯಕನಾದ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾನನ್ನು ಮೃತ್ಯುಂಜಯನಾದ ಒಸೈರಿಸ್‌ನ ಜತೆಗೆ ಸಮೀಕರಿಸುವದು. ಈ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಮಷ್ಟಿಯ ಬದುಕಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಜಿಪ್ತಿನ ನಿಜವಾದ ಇತಿಹಾಸ ಜನಪದದ ಈ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಅರ್ನಲ್ಡ ಟಾಯನ್ ಬಿ (Arnold J. Toynbee)ಯವರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಆ ಸಮಾಜದ ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕಥನಗಳಾಗಿವೆ. ಸೂರ್ಯದೇವತೆಯ ರೂಪನಾದ ರಾ ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಆಳುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ತತ್ವದ (ideology) ಮೂಲದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅದ್ದರಿಂದಲೆ ಪೆರೋನನ್ನು ರಾ ನ ಪುತ್ರನೆನ್ನುವ ಮತ್ತು ರಾ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಮೊದಲ ಪೆರೋ ಎನ್ನುವ ಹುನ್ನಾರು ನಡೆಯಿತು. ರಾ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾದವು. ಆದರೆ ಒಸೈರಿಸ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಟಾಯನ್ ಬಿಯವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರಮವರ್ಗದ ಧರ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು (Proletarian Church). ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ್ದ ಒಸೈರಿಸ್ ಪುರಾಣಕತೆಗಳನ್ನು ರಾಮಾಯಣಕತೆಗಳ ಜತೆ ಮೇಳವಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷವನ್ನು assimilation ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಒಳ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವಾದರೂ ಒಸೈರಿಸ್ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಗುಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏರು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಈ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಒಸೈರಿಸ್ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಫಲವಂತಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕತೆ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು (Fertility MYths). ನಿರಂಜನರು ಈ ಪುರಾಣಕತೆಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನೇರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಚಿಸದಿದ್ದರೂ ಈ ಪುರಾಣಕತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಒಸೈರಿಸ್ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಜನರಿಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಎನ್ನುವ ಕತೆ ಅದರ ಹುಟ್ಟಿನ

ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಸೈರಿಸ್‌ನು ಸಾವು ಅವನ ಶರೀರದ ಅಂಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹಂಚಿಹೋಗುವದು, ಐಸಿಸ್‌ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅವನು ಮೃತ್ಯುಂಜಯನಾಗಿ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದ ಒಡೆಯನಾಗುವದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಪುರಾಣಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತಹ ಅಂಶಗಳು. ಅವು ಇಜಿಪ್ತಿನಂತಹ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನಿಖರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಥಾರೂಪಗಳು. ಒಸೈರಿಸ್‌ನ ಶವವನ್ನು ಗೋರಿಯಲ್ಲಿ ಡುವದು ಮತ್ತು ಅವನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುಂಜಯನಾಗುವುದು ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಅದು ಭೂಮಿಯೊಳಗಿಂದ ಜೀವಪಡೆದು ಹೊರಬರುವದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ನೈಲ್ ನದಿ ತನ್ನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಫಲವಂತಿಕೆ ತರುವ ಮತ್ತು ಆನಂತರ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವ ಮರುಳುಗಾಡಿನ ನಿರಂತರ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕತೆಯೂ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಸೈರಿಸ್ ಮತ್ತು ಐಸಿಸ್ ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಒಸೈರಿಸ್ ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ನಾಗರೀಕತೆಯ ನೇತಾರರು ರಾನ ಆರಾಧಕರಾಗಿದ್ದರೆ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ನಾಯಕನಾದ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಅವನ ಜನರಿಗೆ ಒಸೈರಿಸ್ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿರಂಜನರು ಫಲವಂತಿಕೆ ತರುವ ಜೀವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರಮವರ್ಗದ ಬಂಡಾಯ ಶಕ್ತಿಯ ಜತೆಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಸೈರಿಸ್ ಪುರಾಣ ಕತೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಗೆ ಬರುವ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾನ ಶವಲೇಪನದ ವಿಧಿಯ ದೀರ್ಘ ವರ್ಣನೆಗಳ ಮಹತ್ವ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಜಿಪ್ತಿನ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯನ್ನು ಗೋರಿ ಕಟ್ಟುವದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಿರಮಿಡ್ ಕಟ್ಟಿಸುವದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಶವ ಲೇಪನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಧಿಗಳು ಬಹಳ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬತ್ತಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬಡ ಜನತೆಗೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾನ ಶವವನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅವನ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನ ಇಹದ ಬದುಕಿನ ಜತೆಗೆ ಪರದ ಬದುಕನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಗುವದರಿಂದ ಆ ಶವ ಲೇಪನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಕೂಡ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಮೃತ್ಯುಂಜಯನಾಗುವ ಒಸೈರಿಸ್ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿವರಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೇತವಾದ ಒಸೈರಿಸ್ ಸಾವಿನ ನಂತರದ

ಲೋಕದ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿದ್ದನೆನ್ನುವದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡ ಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾನ ಹೆಂಡತಿ ನೆಫಿಸ್‌ಳನ್ನು ಐಸಿಸ್‌ಗೆ ಮತ್ತು ಮಗ ರಾಮೆಾಿಪ್‌ಟಾನನ್ನು ಹೋರಸ್‌ನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವೆಂದರೆ ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಪುರಾಣಕತೆಗಳು ಆಳುವ ವರ್ಗದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುವ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಶಕ್ತಿ ನಿಸರ್ಗದ ಫಲವಂತಿಕೆಯಂತೆ ನಿರಂತರ ವಾದುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನ ಸೂಚಿಸುವದು.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರು ಒಸ್ಸೈರಿಸ್ ಜಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಅಬ್ಬುವಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಜಿಪ್ತಿನ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಮುಖಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವದರ ಜತೆಗೆ ಒಸ್ಸೈರಿಸ್‌ನ ಸಾವು ಮತ್ತು ಮರುಹುಟ್ಟಿನ ವಿಧಿಯ ಆಚರಣೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದೆ. ಮುಂದೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಒಸ್ಸೈರಿಸ್ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಮುಂದೆ ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಆನಂತರದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ನೀರಾನೆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಗಗಳ ಮುಖ್ಯ ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ ಮೆನೆಪ್‌ಟಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ರಟ್ಟಿನ ಆಕೃತಿಗಳಂತೆ ತೆಳುವಾಗಿರುವದು, ಬಹಳ ಸರಳ ಗೊಳಿಸಿದ (Pastoral types) ಅನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ರಾಜಧಾನಿಯ ಚಿತ್ರಣ ಶಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಕ್ರತೆ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೆಪ್‌ಟಾನ ಸಾವು ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ಸೋಲುಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯ ಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯ 'ಐತಿಹಾಸಿಕ' ವಿವರಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ವಾಗಿವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಕತೆಗಳ ವಿಶಾಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ವಸ್ತುವಿನ ಹರಹಿಗೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಮೂರ್ತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ವಿಶಾಲ

ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯುಳಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವಳಿಕೆಯಷ್ಟೆ ಅವರು ಆಡುವ ಮಾತೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬರಹಗಾರ ಇದನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು, ಪಾತ್ರಗಳ ಆಡು ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಶೈಲೀಕರಿಸಿಬಿಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ಓದುಗ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯದ ದೂರ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಯಾವ ಆಭಾಸಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು, ಪಾತ್ರಗಳ ಆಡು ಮಾತಾಗಿ ಓದುಗ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ, ಸದ್ಯ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆಡು ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿ ಬಳಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಓದುಗ ಇತಿಹಾಸದ ಚಿತ್ರಿತ ಬದುಕನ್ನು ತಾನು ಬಲ್ಲ ಬದುಕಿನ ಅರಿವಿನಿಂದ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಇಷ್ಟೆ. ಬರಹಗಾರ ಬಳಸುವ ಶೈಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು Convention ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಅದರ ಸಫಲತೆ ಓದುಗ ಅದನ್ನು ಒಂದು Convention ಆಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಓದುಗನ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಕಥಾವಸ್ತು, ನಿರೂಪಣೆ, ಪಾತ್ರಗಳು ನಿರ್ಮಿಸುವ ರಚನೆಗಳಿಗೆ (Structure) ಪೂರಕವಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ರಚನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ವಾಹಕವಾಗಿರದೇ ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಲಯದ ಏರಿಳಿತದಿಂದ, ಭಾಷಿಕ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರತೀಕಗಳಿಂದ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮಜಲನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಘಟನೆಗಳು ನೀಡುವ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದಾದ ಒಂದು ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಇಂಥ ಕೃತಿಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿರಂಜನರ ಭಾಷೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಾಷೆಯ 'ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ' ಯಿಂದಾಗಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಿವರಗಳು ಕೂಡ ಉದ್ದೀಪಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲ ಮನಸ್ಸು ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುದುರಿರುವುದರಿಂದ, ಹಿರಿದಾದ ಅವರ ಮಾನವವಾದಿ ಧೋರಣೆಯು ತುಡಿತ ಕೃತಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಕುಂದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾದ ಚಿಂತನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ "ಮೃತ್ಯುಂಜಯ" ದಂಥ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಬಹಳ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ :

ಇಜಿಪ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಾಗಿ ನಿರಂಜನರು ಸೂಚಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜತೆಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

1. A Study of History : *Arnold J. Toynbee*
2. What Happened in History : *V. Gordon Childe*
3. The Golden Bough : *Sir James Frazer*

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆ

○ ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯ/ಜಿ. ಎಲ್. ರಾಮಪ್ಪ

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಅವುಗಳ "ಬೆಲೆ"ಯೇ. ಕೃಷಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಕರಾರುಗಳು ಕೂಡ ವ್ಯವಸಾಯ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದಾಯಕವಲ್ಲದವಾಗಿವೆ. ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ರೈತರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಹೋಗಿ ಅಸಂಘಟಿತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಇಲ್ಲದ ಅಭಾವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿಯೇ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುತ್ತವೆ. ಈ ಎರಡೂ ಪರಿಸ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಬೆಲೆಗಳು ಕಿರಿ ಕಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಂಡು, ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವಾದ ರೈತರ ಜೀವನಮಟ್ಟವು ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆ ಏರಿದಾಗ ನಗರವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಭೂರಹಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಸಾಮಾಜಿಕಸಾಮರಸ್ಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ತರುವಂತಹ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಛಿದ್ರಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಸಮೂಹದವರು ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲು, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಇರಬೇಕಾದ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವು ಜನತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ನ್ಯಾಯ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇದು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚ, ಅವುಗಳ ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು ಮತ್ತು ಲಾಭಾಂಶಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಬೆಲೆಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಈ ಚರ್ಚೆಯ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಭಾರವು ರೈತನಿಂದ ಅಥವಾ ಬಳಕೆದಾರನಿಂದ ಅಥವಾ ಭಾಗಶಃ ಇಬ್ಬರಿಂದಲೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ರೈತ ಮತ್ತು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬಾರದಂತೆ ಸಹಾಯಧನ ಕ್ರಮದೊಡನೆ ಸರ್ಕಾರ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅಂದಾಜಿನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದ ಭಾರತಸರ್ಕಾರವು ಕಳೆದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳ ಏರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಕುಸಿತದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯ ತಾಟಸ್ಥ್ಯದ ಧೋರಣೆಯನ್ನೇ ತೋರಿದೆ. ಬೆಲೆ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಸಮೂಹಗಳ ವಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಸಂಘಟಿತ ರೈತವೃಂದವನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭದ ಕಾರ್ಯ. 1949 ರ ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ನೀತಿಯು ರೈತರ ಮೇಲಿನ ಇಂತಹ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಧಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಆಗ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿಯು ಇಳುವರಿ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳ ಏರಿಳಿವು ಇವುಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಪ್ಪುದಾರಿ ತುಳಿದಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಬೆಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಣಕ್ಕೆ 5 ರೂಪಾಯಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಸಂಕೇತ ಸೂತ್ರ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡಿದ 13 ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ 20 ರಿಂದ 24 ರೂಪಾಯಿಗಳ

ಬೆಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ಸುಮಾರು ಸರಾಸರಿ 10 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಉಳಿಯಿತು. ಧಾನ್ಯಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಖರ್ಚುಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಂದಲೂ ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ತೆರೆಮರೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆದವು. ಆಹಾರ ಕಲಬೆರಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಬಂಧನ ಮತ್ತು ಗೋಲಿಬಾರುಗಳೂ ನಡೆದವು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಸಾನ್ ಪಂಚಾಯಿತಿಯೇನಾದರೂ ಕೇವಲ ರೈತರ ಹಿತದಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಲಾಬಿವಲಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗಾಗಿ ಚಳುವಳಿಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಾರ್ಗ ಸಹಜವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಿಸಾನ್ ಪಂಚಾಯತವು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕೃಷಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳ ಬೆಲೆ ಇಳಿಕೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳ ಬೆಲೆಯೂ ಇಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಬೆಲೆಗಳ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆಂದರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಸಿಮೆಂಟು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳಂತಹ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಇವೆರಡರ ಬೆಲೆಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು. ಬೆಲೆಗಳ ಈ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಥವ ಕೃಷಿ ವಲಯಗಳು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಗದ ಹಿತವನ್ನಷ್ಟೇ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗಳಿಗೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಆಗ ರೈತರೊಂದಿಗೇ ವಾಸಿಸುವ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಭೂರಹಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿ ಕ್ರಮೇಣ ರೈತರ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿ—ತಾಳ್ಮೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧಃಪತನದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥಪರ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ನೀತಿಯು ಆ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಳುವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಇಂದು ಗ್ರಾಹಕರ ಚಳುವಳಿಯು ಬಲಗೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅಂತಹ ಚಳುವಳಿಗಳು ಈ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾದ-ಸಂವಾದ

ಡಾ. ಪೋಲಂಕಿ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರ ಸೀತಾಯಣ

○ ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣ

ಶ್ರೀ ಪೋಲಂಕಿ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಬಗೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ವಿವಾದದ ಅಲೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಈ ಮೊದಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಕರದು, 'ಪಾರಾಯಣದ ಓದು' ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ವಾದಸರಣಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಓದುಗನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. "ರಾಮಾಯಣ ದಲ್ಲಿ ಸೀತಾಯಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದೇ ಓದುಗನ ಸಹೃದಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ" (ಸೀತಾಯಣ—ಪುಟ 26) ಎನ್ನುತ್ತಾರವರು. ಅವರ ವಾದಸರಣಿಯನ್ನು ಅನು ಮೋದಿಸುವ ಓದುಗಮಾತ್ರ ಸಹೃದಯ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಅನುವಾದಕರು ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕರು ಕಾವ್ಯದ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ತಾವು ಮಾತ್ರ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪೋಲಂಕಿಯವರ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಸೀತಾಯಣವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ಅದರ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸದೇ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಿಡಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯದ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥದ

ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲೇ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರ ಇಂಥ ಧೋರಣೆ ಬಿಂಬಿತವಾಗುವ 'ಸೀತಾಯಣ'ದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಅವರು ಮಂಡಿಸುವ 'ಸೀತಾಯಣ'ವಾದದ ಅಸಂಗತತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಶೋಕ—ಶ್ಲೋಕ :

"ಆದಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೋಕವಿಲ್ಲ; ಕೋಪವಿದೆ, ತಾಪವಿದೆ–ಅನುತಾಪ, ಪರಿತಾಪ, ಸಂತಾಪಗಳಿಲ್ಲ; ಹಿಂಸೆಯಿದೆ, ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲ, ಕಾಮವಿದೆ, ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲ" ಎನ್ನು ತ್ತಾರೆ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಬೇಡನಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ತಪದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಲದಿಂದ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಜಂತುಗಣಗಳಲ್ಲೂ ದಯೆ ಕರುಣೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬೇಡನು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾ ಡಿದಾಗ ಹಕ್ಕಿಯಬಗ್ಗೆ ಕರುಣೆ, ದಯೆ, ಅನುಕಂಪ ಆತನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹಕ್ಕಿಯ ಆ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಬೇಡನ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕೋಪವು ಹಕ್ಕಿಯ ಮೇಲಿನ ಕರುಣೆಯ ಮೂಲದಿಂದ ಉದ್ದೀಪಗೊಂಡುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕರುಣೆ, ದಯೆ, ಅನುಕಂಪಗಳು ನಟನೆಗಳಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ನೋಡಿ, ನಾವು ಇಂದು ಶೋಷಿತವರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪ ತಾಳುವಾಗಲೇ ಶೋಷಕವರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾಪ, ಸಂತಾಪಗಳೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವಲ್ಲವೆ ? ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಬರೀ ಮೊಸಳೆಕಣ್ಣೀರು ಆದೀತಲ್ಲವೆ? ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಹೇಳುವದು ತಪ್ಪೆನಿಸುತ್ತದೆ. ದೋಷರಹಿತರಿಗೆ ಆದ ಹಿಂಸೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜ ವಾದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಮಿಥುನ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಮೈಥುನ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡುವುದು? ಇಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ಜೋಡಿ' ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಕ್ರೌಂಚ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗಲೂ

ಆದರಿಂದ ಇಡೀ ರಾಮಾಯಣದ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಉದ್ದೇಶ 'ಲೈಂಗಿಕತೆ' ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆ ?

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕತೆ :

"ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕತೆಯೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಮ, ಸೀತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇವರು ಲೈಂಗಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಾರೆ"–ಎಂಬುದು ಪೋಲಂಕಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅವರು ನೀಡುವ ವಾದದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಈಗ ಗಮನಿಸೋಣ.

● ಮಾಯಾಜಿಂಕೆಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಸೀತೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯ ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ:

ಕಾಮವೃತ್ತಮಿದಂ ರೌದ್ರಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಸದೃಶಂ ಮತಮ್ ।
ವಪುಷಾತ್ವಸ್ಯ ಸತ್ವಸ್ಯ ವಿಸ್ಮಯೋ ಜನಿತೋ ಮಮ ॥

(ಅರಣ್ಯ : (43-20)

'ತನ್ನ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಲೇಬೇಕೆಂಬ ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ನಡವಳಿಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜಿಂಕೆಯ ಮೈಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ವಿಸ್ಮಯ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟವಾದ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುವದು ಈ ಮಾತಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಮಾತಿನ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ–ಜಿಂಕೆಯು 'ಮಾರೀಚಮಾಯೆ' ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕವಿದು, ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲಗೊಂಡು, ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆತಾಳುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುವ ಅನಾಹುತದ ಸೂಚನೆ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಹಚ್ಚುವಾಗ 'ಈ ರೂಪವಾದ ಕಾಮಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸದೃಶವಾದುದಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕಾಮ' ಎಂದರೆ ಆಸೆ ಎಂಬರ್ಥವೇ ಹೊರತು ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕಾಮಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಎಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲದ ಜಿಂಕೆಗಾಗಿ ಮನಸೋತು ಅದರ ಆಸೆಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ಅನಾಹುತದ ಕಂದರಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದು ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಮಾಯಾಜಿಂಕೆಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಶ್ಲೋಕವೊಂದರಲ್ಲಿನ 'ಕಾಮ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ?

● ಸೀತೆಯು ಕಾಮಾರ್ತಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗೆ ರಾಮನಿಂದ ಆ ಸುಖ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮನು ಪುರುಷರೂಪದ ಸ್ತ್ರೀ (ಶೈಲೂಷ) ಎಂದು ಸೀತೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸೀತೆಯ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತೃಪ್ತಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಪೋಲಂಕಿಯವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೈಲೂಷನೆನ್ನುವ ಸೀತೆಯ ಮಾತು–ಸಂದರ್ಭ ಹೀಗಿವೆ—

ಕಿಂತ್ವಾಮನ್ಯತ ವೈದೇಹಃ ಪಿತಾಮೇ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪಃ ।
ರಾಮಜಾಮಾತರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಂ ಪ್ರುರುಷವಿಗ್ರಹಮ್ ॥
(ಅಯೋಧ್ಯಾ ;(30-3)

'ರಾಮ, ನಿನ್ನನ್ನು ಅಳಿಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ತಂದೆ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪುರುಷರೂಪದ ಹೆಂಗಸು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆಯೇ' ? ವ್ಯಂಗ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರವೂ ಅಡಗಿದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಸೀತೆಯ ಈ ಮಾತಿನ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥ–ನೀನು ಪುರುಷಸಿಂಹ. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವಾಗ ನನಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ-ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಾತಿನ ನಂತರದ ಸೀತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ನಾನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆನ್ನುವದನ್ನು ನೋಡಿ—

ನಚಮೇ ಭವಿತಾ ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪಥಿ ಪರಿಶ್ರಮಃ ।
ಪೃಷ್ಟ ತಸ್ತವ ಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಃ ವಿಹಾರಶಯನೇಷ್ವಿವ ॥
(ಅಯೋಧ್ಯಾ : (30-11)

'ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವ ಕಷ್ಟವೂ ಬರದು. ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ವಿಹಾರ, ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಶಯನಗಳಂತೆಯೇ ಅದೂ ನನಗೆ ಸುಖಕರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.'

'ಪುರುಷರೂಪದಸ್ತ್ರೀ,' 'ಶೈಲೂಷ'—'ನಪುಂಸಕತ್ವ ಪೀಡಿತ' ರಾಮನಿಂದ ಸೀತೆಗೆ ಲೈಂಗಿಕ ತೃಪ್ತಿದೊರೆಯದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ವಾದಿಸುವ ಪೋಲಂಕಿಯವರೇ ಸೀತಾ ವಿಯೋಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ದುಃಖವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ನಿಕ್ಕಿನಿಂದ

ವಿವರಿಸ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಮನು, 'ತನಗೆ ಸೀತೆ ಈಗ ಇಲ್ಲವಾದಳಲ್ಲಾ ಅವಳ ಜೊತೆಗಿನ ಶೃಂಗಾರದ ಒಡನಾಟ ವಿಲಾಸಗಳು ಇಲ್ಲವಾದವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು, ಹೂಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು, ನದಿ ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು, ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸೀತೆಯ ತುಟಿಗಳನ್ನು, ಸ್ತನಗಳನ್ನು, ಕೊರಳನ್ನು, ತೊಡೆ-ತೋಳುಗಳನ್ನು, ನಡುವನ್ನು, ನಿತಂಬವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಕಾಮೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಲಾಪಿಸುವನು.' (ಸೀತಾಯಣ ; ಪುಟ-37) ಇದೆಲ್ಲ 'ರಾಮ ನಪುಂಸಕತ್ವ ವಾದಕ್ಕೆ' ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವದು ಪ್ರೋಲಂಕಿಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲವೋ? 'ರಾಮಾಯಣದ ಓದು ಮುಂದುವರೆಸುವ', 'ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ' ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಂತಹ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ.

● ರಾಮನು ಜಟಾಧಾರಿ, ತಾಪಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ–ಇದರಿಂದ ಸೀತೆ ವಿರಹಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದ್ದಿದ್ದೀತು. ಆದರೆ ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯದ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೀತೆಯೇ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ–

ಸಹಮಾಮನಾದಾಯ ವನಂ ನತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಥಾತುಮರ್ಹಸಿ ।
ತಪೋವಾಯದಿ ವಾರಣ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗೋವಾ ಸ್ಯಾತ್ತಯಾ ಸಹ ॥
(ಅಯೋಧ್ಯಾ : 30-10)

–ಅಂದರೆ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಜಟಾಧಾರಿ, ತಾಪಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಆಗಿದ್ದರೆ ಸೀತೆಯೂ ಜಟಾಧಾರಿಣಿ, ತಾಪಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೆ.'

● ಇನ್ನು ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಶ್ಲೋಕ–

ತಾಮಕಾಮಾಂ ಸಕಾಮಾರ್ತಃ ಪನ್ನಗೇಂದ್ರ ವಧೂಮಿವ ।
ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಾಮಾದಾಯ ಉತ್ಪಪಾತಾನರಾವಣಃ ॥
(ಅರಣ್ಯ : 49-22, 23)

ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿವರಣೆ ಇಂತಿದೆ :

"ಅಕಾಮಳಾದ ಸೀತೆಯು ಪನ್ನಗೇಂದ್ರ ವಧುವಿನಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ಕಾಮಾ

ರ್ತನಾದ ರಾವಣನು ಅವಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಎಗರಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ 'ಪನ್ನಗೇಂದ್ರ ವಧು' ಮತ್ತು 'ವಿವೇಷ್ಟನ' (ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅಥವ ತಳುಕುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದು) ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು 'ಅಕಾಮಾ' ಎಂಬುದೂ 'ಸಕಾಮಾ' ಎಂದೇ ಅರ್ಥ ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ......... ಸೀತೆ 'ಕಾಮಾರ್ಥಿ'ಯಾಗಿದ್ದಳು........."

(ಸೀತಾಯಣ : ಪುಟ –83).

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇವೇ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹೀಗಿವೆ–

ಹೇಮಮಾಲೀ ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ಭೂಚ್ಛರಾಹತಃ ।
ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ರಾಕ್ಷಸಂ ಘೋರದರ್ಶನಂ ॥
ರಾಮೋರುಧಿರ ಸಿಕ್ತಾಂಗಂ **ವೇಷ್ಟಮಾನಂ** ಮಹೀತಲೇ ।

(ಅರಣ್ಯ : 44-23)

—ಇಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸಿಕ್ತನಾದ ಮಾರೀಚನು ಸಾಯುವಾಗ ಯಾರಿಗೆ 'ತಳುಕು' ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ?

ಏಷ ರಾವಣವೀರ್ಯೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪತಿತಃಕ್ಷಿತೌ ।
ಸರ್ಪವದ್ವೇಷ್ಟತೇ ವೀರೋ ಮಮಶೋಕಮುದೀರಯನ್ ॥

(ಯುದ್ಧ : 102-3)

—ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವೂ (ಕಾಮಸಂಕೇತ ?) ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾವಣನಿಂದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು (ರಾಮನಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ....!) ಹಾವಿನಂತೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡದ್ದು ಯಾರನ್ನು ?

ಅಂತಃಪುರಾದ್ವಿನಿಷ್ಪ್ರೇತೂ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಃ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ ।
ವಾರ್ಯಮಾಣಾಃ ಸುಬಹುಶೋ **ವೇಷ್ಟಂತ್ಯ** ಕ್ಷಿತಿಪಾಂಸುಷು ॥

(ಯುದ್ಧ : 113-2)

—ಇಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಲು ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಟ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು?

ಇನ್ನು 'ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಾ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದು ಎಂಬರ್ಥ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೂಕೂಡ ಸೀತೆಯು ರಾವಣನಿಗೆ ತಳುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಎಂಬರ್ಥ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. 'ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಾಂ ತಾಂ ಆದಾಯ ರಾವಣಃ ಉತ್ಪಪಾತ' ಇದು–'ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ರಾವಣನು ಹಾರಿದನು' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. 'ಉದರ, ಸ್ತನಗಳು ರಾವಣನಿಗೆ ಕಂಡುಗಿಂಡಾವೆಂದು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ' ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ 'ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಾ'ಕ್ಕೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸೀತೆಯ ಲೈಂಗಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ರಾವಣನ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೀತೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಗೆ-ನರಿ ಕಥೆಯ ನರಿಯು ಕಾಗೆಯನ್ನು 'ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗೀತಗಾರ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರೆ-ಕಾಗೆಯು ಮಧುರ ಕಂಠಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂದು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ ?

● ರಾವಣನಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸರದಿ.

"ಸೀತೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಮೇಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಸೀತೆಯ ಮೇಲೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಪಾಪಭೀರುಗಳಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದೆಂದೋ, ರಾಮನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಬಹುದೇದೋ ಅವರು ಆ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾರದೇ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲೂ ಆಗದೇ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಮೂಕವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ." ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಪುರಾವೆಗಳೆಂದರೆ—

"ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೀತಾರಾಮರ ಜೊತೆಗೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವುದು. ಆವರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ: -"ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸೀತೆಯೊಡನೆ ಸಂತಸದಿಂದ ವಿಹರಿಸು. ನಿಮ್ಮ ಜಾಗ್ರುತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ". ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಈ ಮಾತಿನ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ

ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಜವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕೇ ಸೀತಾಯಣದ ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮನು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಸಿಲುಕಿಕೊಂಡು 'ಹಾಯ್‌ಸೀತಾ ಹಾಯ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ' (ಇದು ಮಾರೀಚನ ಮೋಸವೆಂಬು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ) ಎಂದು ತನ್ನವರನ್ನು ಕೂಗಿದ್ದು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಯಾಗ ಲಾರದೆ ? ತನ್ನ ಪತಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದುಕೊಂಡು, ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದುಕೊಂಡು, ಸೀತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಭಾರ ಹೊತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾಮನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಧಾವಿಸದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಪೈಪರಚಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸತೊಡಗುವ ಸೀತೆಯ ರೀತಿ ಅವಳ ಮನದಾಳ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಬಗೆಗಿನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದಗೆ—ಹಾಯ್ ! ಶಬ್ದದ ಲಜ್ಜೆಯ ನೋಡಾ ! ಇನ್ನು ಸೀತಾಪಹರಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಮೊದಲು ಕರೆದಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಸೀತೆ ಮೊದಲು ಕರೆದದ್ದು ರಾಮನನ್ನೇ. (ಅರಣ್ಯ : 49–22) ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆ ಯುವಾಗಲೂ ಅವಳು ಕರೆಯುವುದು—'ಗುರುಚಿತ್ತಪ್ರಸಾದಕ' (ಹಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವ) ಎಂದು.

ಹಾ ಲಕ್ಷಣಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಗುರುಚಿತ್ತಪ್ರಸಾದಕ ।
ಪ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ನಜಾನಿಷೇ ರಕ್ಷಸಾಮಾಮರ್ಷಿಣಾ ॥

(ಅರಣ್ಯ : 49 24)

ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗುರುಚಿತ್ತಪ್ರಸಾದಕನೆಂಬುದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸ ಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಮಾತಿನ ಇಂಗಿತ. ಶ್ರೀ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರ ವಾದದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದೆಂದರೆ-ರಾಮನು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೀತಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸೇರಿಸಿಕೂಗುವುದು ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ನಡುವೆ ಗುಪ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆನ್ನುವದು. ದಿನನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಗುವದು ಅಪಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡಬಲ್ಲದೇ ? ರಾಮನು ತನ್ನವರಾದ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೂಗುವದು ಅದೆಂತು ಅಪಾರ್ಥದ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತದೆನ್ನುವದು ನನಗಂತೂ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

● ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಬಂದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸೀತಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗುಪ್ತ ಸಂಬಧದ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯಪರವಾದದ ಕ್ಲೈಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಆಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸೀತೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಸೀತೆಯು ಮೂರ್ಛೆ

ತಿಳಿದೆದ್ದನಂತರ ಹೇಳುವ ಮಾತು—

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಮಾದ್ಯ ಗಚ್ಛತ್ವಮೃತುಕಾಲಾತಿವರ್ತನೀಮ್ ॥ (ಉ : 48-19)

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆಡುವ ಮಾತು—

ಶಿರಸಾವಂದ್ಯ ಧರಿಣೀಂ ವ್ಯಾಹರ್ತುಂ ನಶಶಾಕಹ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಚ ತಾಂ ಕೃತ್ವಾರುದನ್ನೇವ ಮಹಾಸ್ವನಃ ॥ (ಉ : 48-20)
ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ತಾಮಾಹ ಕಿಂಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಸಿಶೋಭನೇ ।
ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂನತೇರೂಪಂ ಪಾದೌದೃಷ್ಟಾತವಾನಘೇ ॥ (ಉ: 48-21)
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪುನರ್ನಾವಮುಪಾರುಹತ್ ॥
(ಉ : 48-22)

ಇದಕ್ಕೆ ಪೋಲಂಕಿಯವರ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಉತ್ತರದೊಂದಿಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಸೀತೆಯ ಉದ್ದೇಶ ತಾನು ಗರ್ಭಿಣಿಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಸೀತೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಮುಜುಗರ ಮೈಥಿಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಇಂಗಿತದ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ಬಯಕೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಗೆ ಋತುಕಾಲ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು (ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದುದನ್ನು) ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವಳ ದೇಹದ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು, ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕು." ಪೋಲಂಕಿಯವರು ಹೇಳುವ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಋತುಮತಿ ಆದದ್ದು ತಿಳಿದೀತೆ ಹೊರತು ಋತುಕಾಲ ನಿಂತದ್ದು ತಿಳಿಯಲಾರದು ! ಇನ್ನು ಸೀತೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೊದಲು ರಾಮನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾನು ಪತಿಪರಾಯಣೆ, ಪರಿಶುದ್ಧೆ ಎಂದೂ, ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆ ತನಗೆ ಶಿರೋಧಾರ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಬಗೆಗೆ ತನ್ನ ಬಯಕೆ ಕೈಗೂಡುವ ಸುಯೋಗ ಬಂದಿರುವಾಗ ಸೀತೆಯದು ಇದೆಂಥ ಮೂರ್ಖತನವಲ್ಲವೆ ? ತನ್ನ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯ ಬಗೆಗೆ–ರಾಮನಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಇವಳ ಬಗೆಗೆ ಮನದಲಿ ಆಳವಾದ ಬಯಕೆ ಹೊಂದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಳಲ್ಲ ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಿರಬಹುದು ?

ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ, "ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದಂತೆ ಈ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು

ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೋಗುತ್ತೀ ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಜೈಮಿನಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಗರ್ಭಿಣಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ –ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವ ತನ್ನನ್ನು ಈ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. "ಋತುಕಾಲಾತಿವರ್ತಿನೀಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತ್ವಂ ಅದ್ಯ ಮಾಗಚ್ಛ" (ಗರ್ಭಿಣಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡೂ ನೀನು ಈಗ ಹೋಗಬೇಡ). ನನಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ಅರ್ಥವು ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಪಾರಾಯಣದ ಓದಿನ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ನಾನು ಅಸಾಯಕ.

● ಲವ–ಕುಶರ ಜನ್ಮ ಸಂಬಂಧ : ಪ್ರೋಲಂಕಿಯವರ ವಾದದಂತೆ–ಲವಕುಶರು ರಾಮನಿಗೆ ಅಯೊಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ವನವಾಸದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿನ, ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತಮಕ್ಕಳು. (ಸೀತಾಯಣ : ಪುಟ 46) ಸೀತೆಯು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕೂಡಿ, ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲೇ ಗರ್ಭವತಿಯೆಂದು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿ, ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲೇ ಗರ್ಭಹೊತ್ತು, ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲೇ ಲವಕುಶರನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. (ಸೀತಾಯಣ ಪುಟ-93). ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಸಾಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸೀತಾ ರಾವಣರ ಗುಪ್ತ ಸಂಯೋಗ ಜಾನಪದದ ಮುಗ್ಧಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಬೋಧೆಯಾಗಿದೆ. ಇತ್ಯಾದಿ

ಈ ವಾದಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ–

ರಾವಣನ ಮರಣದ ನಂತರ ದುಃಖತಪ್ತಳಾದ ಅವನ ಮಡದಿ ಮಂಡೋದರಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು ನೋಡಿ–

> ಅನಯಿತ್ವಾತು ತಾಂದೀನಾಂ ಛದ್ಮನಾತ್ಮಸ್ವದೂಷಣ ।
> ಅಪ್ರಾಪ್ಯಚೈವ ತಂಕಾಮಂ ಮೈಥಿಲೀ ಸಂಗಮೇ ಕೃತಮ್ ॥
> (ಯುದ್ಧ : 114-23)

(ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಬೇಕು ಎಂಬ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಸತ್ತನು).

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಂತೆಯೇ, ರಾವಣನ ಸಾವಿನ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಲವಕುಶರ ಜನನವಾಗಿದೆ. ರಾಮನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದದ್ದು ತಿಳಿದು ಹೇಳುವ ಮಾತು

ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಪತ್ಯಲಾಭೋವೈದೇಹಿ ತ್ವಯಿಮೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥
(ಉತ್ತರ : 42-31)

(ವೈದೇಹಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂತಾನಲಾಭವು ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ).

ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಲವಕುಶರು ರಾಮನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರೆನ್ನುವ ಮಾತೂ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

●

ನನ್ನ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸೀತಾಯಣದ ಓದಿನ ತೋರುಗಾತ್ರದ್ದು ಮಾತ್ರ. ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರ ವಾದಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಸೀತಾಯಣವಾಗಬಹುದು. ಕಾಗದದ ಪುಟಗಳಿಗೂ ಮಹತ್ವವಿದೆಯಲ್ಲವೆ ! ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲದರ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಮೂಲ ಸಂಶಯವನ್ನು ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳದೆ ಇರಲಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿನ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಬಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆಯೆ ? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ಆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭ–ಪರಿಸರಗಳಿಂದ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ ನನಗೆ ಸೀತಾಯಣದ ಓದು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ○

ಸೀತಾಯಣ ಪುಟಗಳು– 138 ಬೆಲೆ : 8–00
ಲೇ: ಡಾ. ಪ್ರೋಲಂಕಿರಾಮಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಎ. ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ.
ಪ್ರ : ವಿಚಾರಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಎರಡನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಗಾಂಧಿಬಜಾರ್
ಶಿವಮೊಗ್ಗ–2.

ಭಾರತದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ

ಜಿ. ಎನ್. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂ.ಕಾಂ.

ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯ ಅನುಪಯೋಗ ಅಥವಾ ಅರೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮಾಪನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥನ ಸ್ಥಾನ ಶೇ. 100 ಆದರೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯ ಸ್ಥಾನ ಶೇ. '0'. ಬಡದೇಶವೊಂದರ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದರೆ ಈ ಮಾಪನ ರೇಖೆಯನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ? ಅಂದರೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಹಾಕುವ ದಾಪುಗಾಲು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ದೇಶವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲಗೊಳಿಸಲು, ಅಥವಾ ನಿರುದ್ಯೋಗದಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರೇರಣೆ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ.

ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರಲಾರದು. ಇದು ಕೆಲವರಿಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಲಾರದು. ಉನ್ನತ ಬದುಕಿನ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ದಿನ ತಳ್ಳುವ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಅಸಹಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಹಾದಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಕ ತೋರಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವವರಾರು ? ದೇಶದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಜನಾಂಗ ಅದು

ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂದು ಅರಿತು ನಡೆಯುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಇಂದು ನೀಡುತ್ತಿವೆಯೆ ? ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಗುಲುವ ಇತರರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೆ ? ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಚೀನೀಯರೇ ಮೊದಲಿಗರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೇ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಂದು ವರ್ಷದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಗುಲುವ ವೆಚ್ಚ ಮೂವತ್ತು ಜನ ಕೃಷಿಕರ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮ ! ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆ ಶ್ರಮಿಕ ರೈತರುಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನ ನೀಡುವ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದರೆ ಅವರಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿ, ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರಿಗೆ ದೊರಕದ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವುದು. ತಾವು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ವಂಚಿತರಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಘಗಳ, ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಭದ್ರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿಗೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಾಗಿರದೆ "ಸವಲತ್ತುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಇರುವ ರಹದಾರಿ" (pssport to privileges)ಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಲಿಯೋಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಬರೆಯುತ್ತಾ 'ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಬೆನ್ನ ಏರಿ ಕುಳಿತು ಆತನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವಾಗ್ಯೂ ಆತನ ಆ ದುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಮರುಕಪಡುತ್ತೇನೆ, ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ವಿಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಆತನ ಬೆನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಳಿಯುವುದೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ'. ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈಗ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರ ಮೌಢ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆದು ತಮಗಿರುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಂಚಿತರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾವಂತ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೊಂದಿಗೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರಿಂದ ಸದಾಕಾಲ ದೂರವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿರುದ್ಯೋಗಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೊಂದನ್ನೇ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಜನ ಕೊಡುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಇವೆರಡೇ ಸಾಲದು. ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿತರ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಬಂಡವಾಳದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆಯೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿವೆ. ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ ಎಂತಹ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟನ್ನು ಹೂಡಲು ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮೊದಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಂಡವಾಳದ ಮೊತ್ತ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ನಾವು ಬಳಸುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಅಥವಾ ಅನಭಿವೃದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ದುಬಾರಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಮದುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವು ತಮ್ಮ ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಿರುದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (organisational structure) ಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆ ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ ತಂಡಗಳನ್ನು ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಣತೀಕರಣ (specialisation) ಅಧಿಕ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಬೇಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಿತ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಣ್ಣಬದಲಾವಣೆಗೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ, ಅಮೇರಿಕಾದ 'ಫೋರ್ಡ್ ಮೋಟಾರು ಸಂಸ್ಥೆ'ಯು 1903ರಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರು ಕಾರೊಂದನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಮಯ ಕೇವಲ ಆರುತಿಂಗಳು. ಆದರೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳನಂತರ ಅದೇ ಸಂಸ್ಥೆ ಆ ಕಾರನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿಯೇ ಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಮೂರುವರೆ ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ನೂರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳ! ಇದು ಪರಿಣತೀಕರಣದ ಮತ್ತು

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಫಲ. ಅಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಎಂದಲ್ಲ. ಅಂತಹ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವುಗಳ ಶರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ತಮ್ಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಿದ್ದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಡರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ದೇಶ ತನಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ. ಉತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಬೇಡಿಕೆ ದೊರೆಯದೆ ಹೋದಾಗ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗ ತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಅದು ದುಡಿಯುವ ಕೈಗಳು ಕೈ ಚಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕುಸಿಯುವುದಾದರೂ ಏಕೆ? ಕೈಗಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿಯಿರುವ ದೇಶ ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಬಹುದಲ್ಲ? ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲಾರದಾದರೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುವುದಂತೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಬಂಡವಾಳದ ಬೆಲೆ ತುಂಬಾ ದುಬಾರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಡರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪುನಃ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದು ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಡರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಃ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲವು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿಗೆ ತೆರದ ಬಾಗಿಲಂತಿದ್ದು ಹೂಡಿದ ಬಂಡವಾಳ ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ತಜ್ಞರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ–ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಇಂತಿಷ್ಟು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳ, ಇಂತಿಷ್ಟು ಸಿಮೆಂಟು, ಇಂತಿಷ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದು ಇವಿಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಧೋರಣೆ. ಇದು ಮನಸ್ಸಿನ ಭ್ರಮೆಯಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದು ತಾಜಮಹಲನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ, ಗೋಳಗುಮ್ಮಟವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ, ಯುರೋಪಿನ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿ–ಚರ್ಚುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಸಿಮೆಂಟಾಗಲೀ, ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಲೀ, ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಬಳಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಪಟಲದ ಮೇಲೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಬಂಡವಾಳಗಳಿಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಕಡಿಮೆಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿ ಹಳೆಯದಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ ತುಳಿಯಬೇಕಾದ ಹಾದಿ ಯಾವುದು ? ಒಂದು ಸರಳ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಹಲವು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವರಪ್ರಸಾದನಂತಿರುವ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಬಂಡವಾಳವೆಷ್ಟು ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಬುದ್ಧ, ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯಪಕ್ಷ ಐದುವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗಿಡನೆಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಅದೆಷ್ಟು ಸಮಂಜಸ ! ಭಾರತ ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ನೆರಳು ಆಹಾರ, ಗೊಬ್ಬರ, ಮರಮುಟ್ಟುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನ ಭಾಗಿಯಾದರೂ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದ ವೃಕ್ಷಸಂಪತ್ತು 38 ಕೋಟಿ ! ಇದನ್ನು ಇತ್ತಿಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡರೆ ಭಾರತದ ಇದುವರೆಗಿನ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ನೀಡಲಾಗದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಆಲೋಚನೆಯಷ್ಟೆ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಇದು

ಪರಿಹಾರ ಎಂದಲ್ಲ, ಅಧಿಕ ಬಂಡವಾಳ, ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸಿಮೆಂಟು ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಇವುಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ ಆಸಕ್ತ ಮಾನವನ ಸಬಲ ಕೈಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸಕೊಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಅಂಶದತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದೇ ಈ ಉದಾಹರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು, ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಂಶವೇನಲ್ಲ. ○

ಆಧಾರ :

Small is beautiful

E.F. Schumacher

ಹೊಸ ಓದು

ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ

○ ಓ. ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ

'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ'ದಂಥ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೆಲ್ಲ ಬರೆಯಬಹುದಾದರೂ ಅದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೆ ಓದಿದಾಗ ಆಗುವ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿಗೆ 'ಓದಿ' ಮುಗಿಸಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ 'ಓದಿ'ದಂತೆಲ್ಲ ಅರ್ಥ 'ಆಗುತ್ತಾ' ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಓದುಗನಿಗೂ ಆಗ ಬೇಕಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಓದುಗನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುವುದು, ಮತ್ತೆ ಓದಿ ಮೆಚ್ಚುವುದು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಉತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶೆ.

'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ' ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ. ಆ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಹೇಳ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿ ಅಪರೂಪದ್ದು ಹೌದು. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಅನುಭವವನ್ನೂ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಹೊಸದಾದ ಅನುಭವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಬರೆದು ವಿವರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡದ್ದು ಮಾತ್ರ ಅಥವಾ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ವಾಸ್ತವ ಮಾರ್ಗದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿವೆ. ಲೇಖಕನ ನಿಲುವು, ವಿಚಾರ, ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ನವ್ಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿವೆ. ಮುಂದೇನು ಎಂಬ ಕುತೂಹಲವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಥೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿವೆ. ಅಥವಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿವೆ. ಇಂಥ ಯಾವುದೇ ಕಾದಂಬರಿ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸುಲ

ಭವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತದೊ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಖಚಿತವಾದ ಉತ್ತರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ'ಯಲ್ಲಿ ರಾಮು ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದದ್ದು ಯಾಕೆ? 'ಸಂಸ್ಕಾರ' ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣೇಶಾಚಾರ್ಯ– ನಾರಣಪ್ಪರ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಥದ್ದು? ಈ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕ ಹೇಳ ಬೇಕೆಂದಿರುವುದು ಏನು? 'ಶಿಕಾರಿ'ಯ ನಾಗಪ್ಪ ಹಿಂಸೆ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಯಾಕೆ? ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಅವನು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಯಾಕೆ? 'ವಂಶವೃಕ್ಷ'ದ ತೊಡಕಿಗೆ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ? ಇಂಥ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಆದರೆ 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಮತ್ತು 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ' ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಇವು ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಉತ್ತರ ಕಾದಂಬರಿಯೊಳಗೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಭಾವದೊಳಗೆ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಭಾವದೊಳಗೆ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು. ಅಂದರೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ 'ರೂಪ'ದಲ್ಲೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಧ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ. 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಕೊಡುವುದು ಒಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು. ಅದು ಒಂದು ಅನುಭಾವಕಥನ. ಹಾರುವ ಓತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅದು ಮರೆಯಾದಾಗ ನನಗೆ ಆಗುವ ಅನುಭವವನ್ನು ದರ್ಶನ, ಅನುಭಾವ ಅಂತಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ' ಕೂಡ ಅಂಥದೇ ದರ್ಶನವನ್ನು ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ', 'ಕರ್ವಾಲೋ'ದಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಆಗಾಗ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಎರಡೂ ಪೂರ್ತಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು. ಆದರೂ ಎರಡರ ಮೂಲ ಶೋಧ ಒಂದೇ. ಆದರೆ 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ಜನರ ಸಂಬಂಧ, ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯ ತೊಡಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. 'ಕರ್ವಾಲೋ' ದಲ್ಲಿ ಶೋಧದ ನೆಲೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜದ ತೊಡಕುಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ, ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಆಗು'ವುದು ಮುಖ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವೆಂಬಂಥ ಪಾತ್ರಗಳೂ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಸಂಕೇತಗಳೂ ಇಲ್ಲ. 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ'ದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ನೋಡಿ ಆಗಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳು

ವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು, ಆಗಿದ್ದನ್ನು 'ಮಾಡಿದವರು' ಆಗಿಕಥನದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ಜನ ಕೂತು ಒಂದು ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದಾಗ, ಕಥನ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದಲ್ಲ ,ಹಾಗೆ. ಕರ್ವಾಲೋದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗುಣ, ಗೆಳೆಯರ ನಡುವೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯ ಗುಣ, ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ' ಕಥನ ಎಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಕಥೆಯ ಅನೇಕ ಎಳೆಗಳು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಹೇಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಓದಿಗೆ ಪತ್ತೆಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜನರನ್ನು, ಅವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಪ್ರೀತಿ ಬೇಕು, ಕ್ರಾಂತಿಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾಲೇಜು ಪಡ್ಡೆ ಹುಡಗರು, ಅಲೆಮಾರಿ ಗೋಸಾಯಿಗಳು, ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದ ಪಾಟೀಲರು, ತಲೆ ಬಿಸಿ ಆಚಾರಿಗಳು; ಪತ್ತೆದಾರ ಅಂಗಾಡಿ ಮತ್ತು ಪೆದ್ದ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ; ತೋಟದ ಯಜಮಾನ ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಕತೆಗಾರ ಜಯರಾಮು; ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದ ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಹೆಗಡೆ, ಮಹಮದ್ ಮತ್ತು ಮೇಷ್ಟ್ರು ರಾಮಚಂದ್ರು; ಮಹಮದ್ ಬೇರಿ ಮತ್ತವನ ಗುಂಪು ಹಾಗೂ ಜಯಂತಿ; ತೋಟದ ಆಳುಗಳು, ಹರಾಜು ಕೂಗುವ ಜವಾನ, ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು, ಅಲ್ಲಾ ಭಕ್ತರು, ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಬಂದ ಹೆಂಗ ಸರು; ಹೋಟಲು, ಕಾಲೇಜು, ರಸ್ತೆಜಗಳ ಟಿ.ಬಿ., ಸಂಶೋಧನಕೇಂದ್ರ, ಮನೆ, ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟ, ಲಂಟಾನ, ಏಲಕ್ಕಿ-ಒಂದ ೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ನಡೆಯಬಹು ದೋ ಅದೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ನೀವು ಒಂದು ಊರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಜನ 'ಇರು ತ್ತಾರೆ', ಏನೇನೋ 'ಆಗು'ತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ, ಅರ್ಥ ರಹಿತ. ಆದರೆ ಊರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕತೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳ ತೊಡಗಿ, ಆಗ ನೀವು ಕಂಡದ್ದರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಆಯ್ದು ಜೋಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಹಾಗೆಯೆ 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ' ಇರುವುದು-ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಬದುಕಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಜೋಡಿಸಿ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತದಲ್ಲ—ಅದರಲ್ಲಿ.

ಇಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗಿನವರು—ಹೊರಗಿನವರು ಅಂತ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದೆ? ಹುಡು ಗರು, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲೆ ಮುಳುಗಿದ ವಯಸ್ಕರು, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಾತ್ವಿಕ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಪ್ರಬುದ್ಧರು ಅಂತ ನೋಡಬಹುದೇ? ಇಲ್ಲಿನ ಜನರೆಲ್ಲರ ನಡುವೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ? ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಮಾಡಬಹುದು. ಒಟ್ಟು ಜೋಡಣೆಯು ನಟ್ಟು ಬೋಲ್ಟುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಕೂರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭವಿಲ್ಲ. ಕೃತಿ ಕೊಡುವ ಅನುಭವ ದಟ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕತೆ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕತೆಗಾರನಿಗೆ, ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಇಂಥ ಸಂಯೋಜನೆ ಅನುಕರಣೆಯಾಗುವುದರಿಂದ, ಅನಗತ್ಯ. ಕಾದಂಬರಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ, ಯಾಂತ್ರಿಕ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೇ ಇರಲಿ. ಹಿಂದಿನ ಪ್ಯಾರಾದ ಕೊನೆಯ ಮಾತನ್ನ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದುವರೆಸೋಣ.

ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಇದೆಯಲ್ಲ ಅದು ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಮಾನವೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ತುಣುಕುಗಳು.' ಅಂತ ಆದ್ದರಿಂದ ಇಡೀ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡು, ಮರ, ಲಂಟಾನ, ಬೆಟ್ಟ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಸಂಶೋಧನಕೇಂದ್ರ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡು ರಾಜಕೀಯ, ಜಾತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ದೆವ್ವ, ಹರಾಜು, ಬ್ಯಾಂಕು ಎಲ್ಲ ಒಂದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಒಂದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ; ಓದುಗನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕತೆಗಾರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಜನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಬದುಕಿನ ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ. ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡನಿಗೆ, ಮನೆ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಕಲ್ಲು, ಅದು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಕುಟುಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ, ಇದೆಲ್ಲ ದೆವ್ವದ ಕಾಟವೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ, ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ. ಅಂಗಾಡಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇಳಿದಿದ್ದು ಯಾಕೆ? ಜೋಗಿಹಾಳರು ಸತ್ತದ್ದು ಹೇಗೆ? ಕೆಸರೂರು ಯಾಕೆ ಸಾಹಸ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಗೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ. ಮಹಮ್ಮದ್ ಬೇರಿಗೆ ಅಂಗಾಡಿ ಮತ್ತು ಗೆಳೆಯರು ನಡೆಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ ಏನು ಅಂತ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು, ಮತ್ತು ಆ ಕೆಲಸಗಳು ತನ್ನ ಲಾಭ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ. ಇನ್ನು ಜಯರಾಮನಿಗೆ ಜೀವನದ ಸ್ವರೂಪ ಏನು? ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಾಧಾರವಾದ ಮನುಷ್ಯನ ನಡುವಳಿಕೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಏನು ಎಂಬುದು ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ. ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಿಯೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರದ್ದೋ ಅಥವಾ ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವೋ ಎಂಬುದು ಪ್ರಬುದ್ಧರ ತಾತ್ವಿಕ

ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ. ಹೀಗೆ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದೂ ಒಂದೊಂದು.

ಆದರೆ ಕಥನವನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ, ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ, ಕಾಣಿಸುವುದು ಸ್ವಂತದ ರಹಸ್ಯದ ಭಾರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಜನರಲ್ಲ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನತಿಯತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಇಡೀ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ರಹಸ್ಯವು ಬಯಲಾಗುತ್ತ ಕೊನೆಯ ಆಸ್ಫೋಟದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೆಸರೂರು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಉಳಿಯುವುದು ಇದೆ. ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮೀರಿದ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಲಕ್ಕಿಗಿಡ!

ಬದುಕು ಒಂದು ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ, ರಹಸ್ಯದ ಭಾರ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿ ವಿನಾಶದ ಆಸ್ಫೋಟ ಆಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಇಲ್ಲವೆ? ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. 'ಕೆಸರೂರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು. ಅದೇ ನಿಜ ಅಂತ ನಂಬಿ, ಹಾಗಂತ ಇತರರನ್ನೂ ನಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತಲೆಯೊಳಗಿನ ಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಅಂತ. ಈ ತಲೆಯೊಳಗಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥ,ಸನಾತನ ಧರ್ಮ, ಹಣದ ಆಸೆ, ಅಧಿಕಾರದ ಬಯಕೆ, ತತ್ವ, ಏನಂತ ಬೇಕಾದರೂ ಕರೆಯಿರಿ. ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಇರುವುದನ್ನು ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇರುವ ಸತ್ಯ ಕಾಣದೆ ಅಥವ ತಲೆಯೊಳಗಿನ ಕತೆಗೆ ಹೊಂದದೆ ಹೋದಾಗ 'ರಹಸ್ಯ'ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ, 'ಏನನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಬದುಕುವುದು.' ಪ್ರಕೃತಿ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಬಚ್ಚಿಡುವುದನ್ನು ಶಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಗೂಢ ಹೌದು. ಆದರೆ ಏನನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಮಿತಿ ಇರಬಹುದು. ಏನೂ ಬಚ್ಚಿಡದೆ ಬದುಕುವುದು ಎಂದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬದುಕುವುದು. ಪ್ರೀತಿಯೊಡನೆ ಬದುಕುವುದು. ತಲೆಯೊಳಗಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು, ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಇರುವ ಸತ್ಯ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬದುಕುವುದು. ಹಾಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆ ಇದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ತೇಜಸ್ವಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇಂಥದೇ. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿ ಧರ್ಮದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ.

'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ'ವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಥರ ಸೀಳಿ ನೋಡಬಹುದು. ಹಾಸ್ಯ-ಗಂಭೀರತೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಆಗುವ ಸಂಕೇತಗಳು ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧ, ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಆಶಯ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಹಿಂದಿನ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ—ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂಥ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಇಲ್ಲದೆಯೂ 'ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ' ಸುಮ್ಮನೆ ಓದುವ ನಿಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಗಾಢ ಅನುಭವ ನೀಡಿ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಒಳಗನ್ನು ತಡಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ○

ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಪರಂಪರೆ

○ ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ

ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದದ್ದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ. ಯೂರೋಪಿನ ರಮ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾದೀ ಪರಂಪರೆಗಳ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಉಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಅಲ್ಲಿನ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇವರು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೂ ಕಥಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಣ ತಿರುಳು ನಮ್ಮ ನೆಲದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಕಾದಂಬರಿ ಪರಂಪರೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕಿನ ಚರಿತ್ರೆಯು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಲೇಖಕರಿಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳಸುಳಿಗಳ ಅರಿವು, ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವಂಥವು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಜೀವನದ ನಡುವಿನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂತರಂಗದ ಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದು, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ವಾಸ್ತವವಾದೀ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ. ಹೀಗೆ ಭೂತಕಾಲದ ಶೋಧನೆ ವರ್ತಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗ ಭವಿಷ್ಯದ ದರ್ಶನವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಆರಂಭದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದವು. ಆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾದ 'ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ' 'ವಾಗ್ದೇವಿ' 'ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ' ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೀಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಲೇಖಕಿಯರ ಮೌಲಿಕ ಕೊಡುಗೆ ಏನು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾದಂತಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕೊಡುಗೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೇ? ಇದ್ದರೆ

ಅದು ಯಾಕೆ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ನಾವು ಉತ್ತರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ನಂಜನಗೂಡಿನ ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಕಾದಂಬರಿ ರಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಈಕೆ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಲೇಖಕಿ. 1913 ರಲ್ಲಿ 'ಸುಶೀಲೆ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಎಳೆತನದಲ್ಲೇ ಬಂದೊದಗಿದ ವೈಧವ್ಯದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಾ ಕೂರದೆ, ಓದು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಕಂಡುಕೊಂಡವರು ಈಕೆ. ಇವರ ಸತೀಹಿತೈಷಿಣೀ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ 1917 ರಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಬರೆಯುತ್ತಾ " ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಆಗಲೇ ಏಳು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನಿನ್ನೂ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಲ." ಎಂದಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ವಿಧವೆಯರ ಬದುಕು, ಸಮಾಜದ ಲೋಪದೋಷಗಳು ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು. ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೀತಿ ರಮ್ಯ ಮಾದರಿಯದು. ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಅವರ ಕಾಲದ ಜನಪ್ರಿಯ ಬರಹಗಾರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. [ಆಗ ಜನಪ್ರಿಯ ಪುರುಷ ಸಾಹಿತಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ]

ಅನಂತರ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ಆರ್. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ "ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ವನಿತೆ" ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ : "ಭಾರತೀಯ ವಿತಂತುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತರೆ ಆ ಮನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದರಲ್ಲೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವವರಾದ್ದರಿಂದ ತಾವಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಪರಾಧೀನೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ." ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ.... ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ವಿಧವೆಯರ ಘೋರ ಯಾತನೆ, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಸಮಾಜದ ಕ್ರೌರ್ಯ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

1952 ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ತ್ರಿವೇಣಿ ಕೃತಿರಚನೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಹೊಸವಸ್ತು, ಹೊಸರೂಪ, ಚತುರ ಸಂಭಾಷಣೆ, ರಮ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಇವು ತ್ರಿವೇಣಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಅಪಾರ ಓದುಗ ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದ ಹೆಮ್ಮೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. 'ಬೆಕ್ಕಿನಕಣ್ಣು' 'ಬೆಳ್ಳಿ ಮೋಡ' 'ಹಣ್ಣೆಲೆ ಚಿಗುರಿದಾಗ' ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಅವರ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯ ಲೇಖಕಿಯರು ತ್ರಿವೇಣಿ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಅವರಂತೆಯೇ ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ದಾಖಲಾಗಬೇಕಾದ ಅಂಶ.

ತ್ರಿವೇಣಿಯವರ ಬಳಿಕ ಹೊಸಗಾಳಿಯಾಗಿ ಬಂದವರು ಎಂ. ಕೆ. ಇಂದಿರಾ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಇವರು ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡದ್ದು ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಿಂದ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಆಡುಭಾಷೆಯ ತನಿ, ಹಸಿ ಹಸಿ ತಾಜಾಪಾತ್ರಗಳು, ವಿಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. 'ತುಂಗ ಭದ್ರ' 'ಗೆಜ್ಜೆಪೂಜೆ' 'ಫಣಿಯಮ್ಮ' ಇವರ ಮುಖ್ಯಕೃತಿಗಳು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಂದರೆ ಎಚ್. ಎಸ್. ಪಾರ್ವತಿ ಯವರ 'ಜಬಾಲಾ' ಸರೋಜಾ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರ 'ವಾನಪ್ರಸ್ಥ,' ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್ ರ 'ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ' ವೈದೇಹಿಯವರ 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು,' ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರರ 'ಶೋಷಣೆ ಬಂಡಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ' ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣರ 'ಹಸಿಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಹದ್ದುಗಳು.'

ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವುದು ಗಂಭೀರ ಬರಹಗಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಈ 70 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಯರ ಮೌಲಿಕ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣ ಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗದಿರುವುದು ಲೇಖಕಿಯರಿಗಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. Major writer ಆದ ತಿರುಮಲಾಂಬಾ, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಇಂದಿರಾ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ? ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಲೇಖಕಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಕರ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದದೆ ಟೀಕಿಸ ಲೆತ್ನಿಸುವ ಪುರುಷರ ಅಹಂಕಾರ ನನ್ನನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಲೇಖಕಿಯರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಗುಂಪುಗಳಿಲ್ಲ; ಮಠಗಳಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲೂ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ? ಇತ್ತೀಚಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪು ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಯೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿ ಸೈಮೋನ್ ದಬೋವಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ; "ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಪುರುಷನದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ." ಆದ್ದರಿಂದ ಲೇಖಕಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ಬೇರೆಯೇ ಮಾನದಂಡಗಳಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಂದರೆ ಗಂಭೀರ ಲೇಖಕಿಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಪೀಡಿತ ರಾಗದೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶಕರು ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಗ

ಮಾತ್ರ ಲೇಖಕಿಯರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಸಿಗುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ವಿಮರ್ಶಕರು ಮತ್ತು ವಿಚಾರವಂತರು ಈ ಪರ್ಯಾಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರ ವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡ ಬಯ ಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಗಳೇನು ? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಜೀವನ ಹ್ಯಾಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ? ವಸ್ತುವಿನ ವಿಕಾಸದ ಕ್ರಮ ಎಂತಿದೆ ? ಕಾದಂಬರಿಯು ವಸ್ತು ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು ? ನನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಗಳೇನು ? ಭಾಷೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿ ದ್ದೇನೆ ? ಇತ್ಯಾದಿ.

ನನ್ನ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಸೆಲೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು ? ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲು ಹೇಳಬೇಕು. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬಡನೇಕಾರರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಯ ಕಡೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿಳಿದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗಳ ಪರಿಣಾಮ ನನ್ನ ಮೇಲಾಯಿತು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತಲಿನದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುತೂ ಹಲದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು ನನ್ನ ಜಾಯಮಾನ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನರ ಮಾತಿಗೂ ಕಿವಿ ಗೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯರು ಹೇಳಿದ ಕತೆಗಳು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಮಾತು ಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿದ ಘಟನೆಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ್ದವು. ಗಳಗನಾಥ, ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ. ಫ. ಕಾಳೆಯವರ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೆ. ಕಾರಂತ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮೋಡಿಗೊಳಗಾಗಿದ್ದೆ. ಪ್ರಕಟವಾಗದಿ ದ್ದರೂ ಹದಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕತೆಗಳನ್ನು ಗೀಚಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು, "ಪಾಪ ಬಡವರು. ಆದ್ರೆ ಹುಡುಗಿ ಬುದ್ಧಿವಂತೆ ಕತೆ ಗಿತೆ ಬರೀತಾಳೆ," ಅನ್ನು ತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಡತನದ ಅಪಮಾನ ಮತ್ತು ಹೀನಾಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇವರಿಂದ ಹೊಗಳಿಕೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕತೆ ಬರೀಬೇಕು ಅಂತ. ಈ ಆಸೆಗಿಂತ ಒಳಗಿನ ಒತ್ತಡವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಕಂಡ ಘಟನೆಗಳು ಕತೆಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೂಪು ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಬರೆಯದಿದ್ದರೆ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

"ಸಂಕೋಲೆಯೊಳಗಿಂದ" ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದಾಗ ನನಗೆ 19 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ನಾನಾಗ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಒಂದೂ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾದಂಬರಿ ಓದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಂಧ ಕೂಡ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಸೀಮಿತ ಅನುಭವಕ್ಕೇ ನಾನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದೆನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಮೈಸೂರಿನ ಕಿವುಡ ಮೂಗರ ಶಾಲೆಯ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಮೈಲಿ ದೂರವಿದ್ದ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ದಿನವೂ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಈ ಕಥಾ ವಸ್ತು ಸ್ಫುರಿಸಿತು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ ಈ ಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳ ಸಾಲು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವು ಮೈಸೂರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಸಂಜೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಜನ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಳುವುದನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಈ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡಸರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೂ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಹುಡುಗಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡು ಬಡತನ. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಂದಾ ಎಂಬ ಮೆಡಿಕಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡುವ ದಿಟ್ಟೆಯ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ಹೇಳಲಾಗದ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸಲಾಗದ ಎಷ್ಟೋ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ತಳೆದುವು.

ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಡಿಸೆಕ್ಷನ್ ಥಿಯೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಕುಯ್ಯುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗ, ಮಾಂಸಖಂಡ, ನರನಾಡಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾವು ಕುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ, ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಏನಾಗಿರಬಹುದು? ಅವನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಸಾಯಲು ಕಾರಣಗಳೇನು? ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಂಗೆ ಆದೇ ತಾನೇ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವಪ್ಪಿದ ಶರೀರ ಬಂದಾಗ, ಟೇಬಲಿನ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದ ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲೂ ನನಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಯೇ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲೇಜಿನ ಕಾರಿಡಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವಾಗ, ಪೆಥಾಲಜಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಕ್ರೋಸ್ಕೋಪ್‌ನಡಿ slide ಇಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಾಗ ವಾಸ್ತವದ ಜೊತೆಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ನೆನಪಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ನನ್ನ ತಂದೆ "ಐದು ವರ್ಷ ನಿನ್ನ ಓದಿಸೋಕಾಗಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಬೇಡ," ಎಂದು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಡತನವಿತ್ತು. ನಾನು ಹುಡುಗಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಕೂಡ ಇತ್ತು. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ ಎರಡೂ ನನ್ನನ್ನು ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಕಾಡಿದ್ದುವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಗಳೂ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಂದಾಳಂತಹ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆಗಳು.

ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕಿ ವಿಜಯಾ ಗಂಡನಿಂದ ಪಡೆದ ಸಿಫಿಲಿಸ್‌ಗೆ ಈಡಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ಎಷ್ಟೋ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಅವರ ನೋವು ನರಳಾಟಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ. ಬದುಕಬೇಕು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು ಎಂಬ ಅವರ ಆಸೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗೆ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಸಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ. ವಿಜಯಾ ಇಂಥ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅನೇಕ ನರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರಿದ್ದರು, ಕೆಟ್ಟವರಿದ್ದರು, ಮೋಜುಗಾರರಿದ್ದರು– ಬೇರೆಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ದುಗುಡ ದುಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ಕಂಡ ಡಾಕ್ಟರೊಬ್ಬರ ಕ್ರೌರ್ಯ ಈಗಲೂ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹೆರಿಗೆಗೆ ಬಂದ ಬಡ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಕಾಟಿನ ಮೇಲೊರಗಿ ಚೀರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನೋವು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಆಕೆ ಡಾಕ್ಟರರ ಕೈಹಿಡಿದಾಗ "ಬೇವರಿನ ಕೈಲಿ ಯಾಕೆ ಹಿಡೀತಿ ?" ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಶೆಟ್ಟರು ಹೆಂಡತೀನ ಕರ್ಕೊಂಡು ಬಂದಿದಾರೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಡಾಕ್ಟರು ಈ ಬಡ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶೆಟ್ಟರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ರಕ್ತ ಭುಗ್ ಭುಗ್ಗೆಂದು ಚಿಮ್ಮಿ ಬಡ ಹೆಂಗಸು ಕೇಳಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತಳು. ಅವಳು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದವರು "ಮುಗೂನ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದ್ಬಿಡೋಣ. ಇಲ್ಲಿದ್ರೆ ಸುಮ್ನೇ ನಮ್ಮೇಲೆ ಅಪವಾದಬರುತ್ತೆ" ಎಂದರು.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡ ಇಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಘಟನೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿ

ರಚಿಸುವಾಗ ವಾಸ್ತವ ಆಧಾರ ನೀಡಿದವು. ಪಲ್ಸ್, ಟೆಂಪರೇಚರ್, ಡೆಟಾಲ್, ಆಪರೇಷನ್, ಆಂಪ್ಯುಟೇಷನ್, ಸಲೈನ್ ಡ್ರಿಪ್, ಬ್ಲಡ್‌ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫ್ಯೂಷನ್, ಔಷಧಿ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್‌ಗಳ ಗೋಜಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಮಾನವೀಯ ಹೃದಯ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ರೋಗಿ ವಿಜಯಾ, ಮೆಡಿಕಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ನಂದಾ ಮತ್ತು ನರ್ಸ್ ನೀಲಾ ಈ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು 'ಸಂಕೋಲೆಯೊಳಗಿಂದ' ಕಾದಂಬರಿ ರಚಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೇಂದ್ರವಸ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆ. ಶೋಷಣೆಯ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿದಿರು ಹೋರಾಟ ಕಟ್ಟುವ ಆಶಯ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಕೃತಿ ಕೂಡ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಸತಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾ ಆರಂಭಿಸುವ ಕತೆಯನ್ನು ನಂದಾ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುಕ್ತಾಯ ನೀಲಾಳಿಂದ ಈ ತಂತ್ರ, ಕತೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಧ್ವನಿ ದಟ್ಟವಾಗಲೂ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದೆ.

32 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಸಮಾನತೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಶೋಷಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತಿ ನಾನು ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಈಗಲೂ ಆ ಬಂಡಾಯ ಮನೋವೃತ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾದಂಬರಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಬರೆದೆನೆಂಬ ವಿಸ್ಮಯ ನನಗೀಗಲೂ ಇದೆ. "ಸಂಕೋಲೆಯೊಳಗಿಂದ ಮೌಲಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿ" ಎಂದು ಖ್ಯಾತ ವಿಮರ್ಶಕ ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆ.

ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಓದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ನನ್ನ ಚಿಂತನ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವದು)

ಸಂಪಾದಕನ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಪರೂಪದ ಅತಿಥಿ ಬಂದು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವಗೊಳ್ಳುವಂತಹ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಪುಣೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿನ ರಾಣಿಗಜ ಎನ್ನುವುದೇ ಈ ಘಟನೆಯ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಳ. ರಾಣಿಗಜಹಳ್ಳಿ ಸುಮಾರು ಏಳುನೂರು ಮನೆಗಳ ಹಳ್ಳಿಯಂತೆ. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕು ನೂರೆರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವಂತೆ. ಆಗೊಬ್ಬ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಹಳ್ಳಿಯವನಾದ. ಆ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು–ಬಂಧುವಾಗಿ–ಇಡೀ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹರಿಕಾರ ಆದನಂತೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ದೊರೆತ ಚಿತ್ರದ ಮುಂದೆ ಅವನ ಹೆಸರು ಗೌಣವಾಗಿ ಕಂಡಿತೋ ಏನೋ–ನನಗೆ ಆತನ ಹೆಸರು ಮರವೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಕಣಿವೆಯೊಳಗಿನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಘಟಿಸಿ ಬೆಟ್ಟದ ಓರೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಕಾಲುವೆ ತೋಡಿ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆರುಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿಯ ಏರ್ಪಾಡು ಆಯಿತು. ಒಣಗಿ ಕಂದಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಮಿ ಹಸಿರಾಗತೊಡಗಿದಂತೆ ರಾಣಿಗಜ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇಂದು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದವರಿಂದ ನಲವತ್ತು ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಸಾಲಪಡೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಗೊಬ್ಬರಂತೆ ಶ್ರಮದಾನ ನೀಡಿ ನೀರಾವರಿ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು ಮುಂತಾದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ನಲವತ್ತು ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ರಾಣಿಗಜನ ಜನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಇನ್ನು

ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಆದಾಯವು ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಅಂದಾಜಿದೆ.

ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು-ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ನಾನಗೃಹಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಟೆಲಿವಿಜನ್ ಸೆಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಟೆಲಿವಿಜನ್ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಯಾರು ಬೇಕಾದವರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಂತೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕೇಂದ್ರುವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಬೆರೆಯುತ್ತ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭಜನಾಮಂದಿರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನಂತೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುದ ನೀಡಿದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ -ಹಾಲಂಡ್(?) ದೇಶದ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ಈ ಊರಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿ, ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಆ ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರಂತೆ! ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ 'ನಮಗೆ ತಿರುಪೆ ಬೇಡ' ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಯ ಮುಂದೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ನನಗೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವೆಂದು ತೋರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬ 'Charitable institutions are a curse on the people' ಎಂದಾಗ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವದು ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿತ್ತು. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಬಡವರಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಾನಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೆಲಸ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ವಾದಿಸಿದ್ದೆ. ಅವಕ್ಕವನು-'ನಿಮಗೆ ಯಾಕೋ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದ.

ನನಗೆ ರಾಣಿಗಜದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ್ ಗೆಳೆಯನ ಮಾತಿನ ಹಿಂದಿನ ತತ್ವ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗತೊಡಗಿತು. ದೇಣಿಗೆ-ದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ರಾಣಿಗಜದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊಂಟಿದ್ದರೆ ರಾಣಿಗಜದ ಸ್ವಾವಲಂಬನದ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ದೇಣಿಗೆ- ದಾನ ಸಹಾಯಗಳು ಜನಗಳಲ್ಲಿನ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಲ್ಲದ, ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಹಣ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಳೆಸುತ್ತದೆ. ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಲಸಿಗಳನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ, ಪರಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಾವು ಕ್ರಮೇಣ ಗುಲಾಮರಾಗುತ್ತ ತಲೆಹಿಡುಕರಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆದಾನದಿಂದ ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಗತಿ ಮೇಲ್ಪದರನ್ನು ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾ

ವಣೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾಗದ ಜನರು ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಜನರಿಗಿಂತ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನರಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯತೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ರಾಣೆಗಜದ 'ಬಾಬಾ' (ನನಗೆ ಹಾಗೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆನ್ನಿಸಿದೆ) ಒಬ್ಬ ಆದರ್ಶವ್ಯಕ್ತಿ. ಇವನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ನಿಜವಾದ ಮಾರ್ಗ ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸುವತ್ತ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೇವೆ ಸಾರ್ಥಕವಾದದ್ದು. ಬಾಗಿ ಸೆಟೆಯುವುದನ್ನು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿರ್ಭಯದ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ, ಬದುಕು ಬಾಳುವುದನ್ನು, ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನದ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಜವಾದ ಸಮಾಜಸುಧಾರಕನಾಗಬಲ್ಲ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಇದನ್ನು ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಚರಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ, ಮೂಲೋದ್ಯೋಗ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ವಿವರಿಸುವಾಗ, 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್'ನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಒಳನೋಟ ನೀಡುವಾಗ ಬಾಪೂಜಿಯವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ನೆಹರೂರವರು, ಬಡಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರದೇಶಗಳಿಂದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣದ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ನೆಹರೂರ ಬದಲು ಲೋಹಿಯರಂತಹ, ಕಾಮರಾಜ್, ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯಂತಹ ಈ ನೆಲದ ಬದುಕಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಭಾರತದ ಚಿತ್ರ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವದು ಕುತೂಹಲದ ವಿಷಯ. ಸಮಾಜಸುಧಾರಕರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಕೂಡಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ, ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮವಂಚಕರು ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿ–ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮುಖಗೊಳಿಸಿ, ಸುಧಾರಕನ ಮೂಲೋದ್ದೇಶವು ಮೂಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಪಾಕ್ರಸಿ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹಾನಿಯುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ

ಇದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಲುತ್ತಿವೆ. ಅಂತರಂಗದ ಪಿಸುಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಕಿವುಡಾಗುತ್ತ ಸದ್ಯದ ಸೆಳವಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅಮಿಷಕ್ಕೆ ಓಗೊಡುವಲ್ಲಿ, ಬದುಕು–ಬರಹಗಳ ನಡುವಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ತುಡಿತವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರದ ಸೃಜಶೀಲರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿದ್ದಾರೆ. ವಿಮರ್ಶೆಯು ಲೋಕವಂತೂ ತಮಾಷೆಯು ದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ತರಂಗ-ತುಷಾರಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಖನ ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬರಹಗಾರರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನು ಬೇರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆಯುವ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಗಮನಾರ್ಹರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಗಳೂರಿನ ಗಮನಾರ್ಹ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹುಡುಕುವದು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ 'ಬೆಂಗಳೂರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸುವ ಸೆಮಿನಾರು–ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಬಹುತೇಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಲೇಖಕರ rehabilitation camp ಗಳಿದ್ದಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಸಂಗೀತದಿಂದ 'ರಾತ್ರಿ ಆಯ್ತು ಮಲಗೋಣ' ದಂಥ ಸಿನೆಮಾಹಾಡಿಗೆ, ಕ್ಲಾಸಿಕ್ಸ್‌ಗಳಿಂದ ಪತ್ತೇದಾರಿಕಾದಂಬರಿ–ಕಾಮಿಕ್ಸ್‌ಗಳ ಓದಿಗೆ, ಗಾಂಧಿ–ಟಿಳಕ ಲೋಹಿಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ರುಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ, ಸಹೃದಯ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯವಿಮರ್ಶಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡ ನಮ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯು ಪದಾರ್ಥ ಲೋಕಕ್ಕೀಗ ರೋಗಗ್ರಸ್ತಗುಲಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ 'ನಿಮ್ನಾಭಿರುಚಿ'ಯ ರೋಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಿರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾವು ರೋಬಾಟುಗಳಂತೆ ಹೃದಯಹೀನರಾಗಿ, ತರಣಿಯಹುಳು ತನ್ನ ಬಲೆಯ ತಾನೆ ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಆವರಣದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಒಬ್ಬರ ಮುಖ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹೊಸಹುಟ್ಟಿನ ಮೊದಲಿನ ಬೇನೆಯಕಾಲ, ಬದಲಾವಣೆಯ ಮುಂಚಿನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ತುಮುಲ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು ಆತ್ಮವಂಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸಹುಟ್ಟಿನ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು-ಬದಲಾವಣೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಅದು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ **ಸಂವಾದ** ಮೂಡಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಂವಾದವು **ರುಜುವಾತು, ಶೂದ್ರ, ಸಂಕ್ರಮಣ, ಅಂಕಣ** ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಆಸೆಹೊಂದಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃ

ತಿಕ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಕೊಡುವ ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಹಗುರಓದಿನ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 'ಗಹನಓದಿನ' ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿ ಅಲ್ಪ. ಇದುಕೇವಲ ವಿಲೋಮಗೊಂಡ ರುಚಿ (inverted taste) ಯ ಪರಿಣಾಮ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಗಹನಓದಿನ ಓದುಗರು ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪುಟಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಓದುಗರು ಇರಲು 'ನಿರ್ವಾತ' (vaccum) ಕೂಡ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗಹನ ಓದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪುಟಗಳು ಬಂದಂತೆ ಈ ನಿರ್ವಾತ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಇಂಥ ಪುಟಗಳ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ನಮ್ಮದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಮಾತು ಸರಿ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು. ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬಂದಂತೆ ಅವು ಓದುಗರನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ ಅವು ಹೊಸ ಓದುಗರನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆನ್ನುವ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚು ಸರಿಯಾದದ್ದು. ಗಹನಓದಿನ ಪುಟಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಆಶಾವಾದದೊಂದಿಗೆ **ಸಂವಾದ** ಹೊರಬರುತ್ತಿದೆ.

●

ಸಂವಾದದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ, ಚಂದಾದಾರ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೇ ನಾವು ಹೇಳಿದ ದಿನಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬ ತಡವಾಗಿ ಸಂವಾದವನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿರುವದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆಕೋರುತ್ತೇವೆ.